

MESERIASUL AZ IPAROS

DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestvések
Szövetsége, az aradi Iparos Ötthon, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Ipa-
rómesterek Szövetsége hivatalos lap-
ja. Együtt a timisoarei „As Ipa-
ros”-sal és a „Fodrász Újság”-gal.

„Tiszteld a tisztos
ipart!”

Un dar de Crăciun

De IULIU REINHART

Ohiar cincizeci de ani au trecut decând am petrecut noaptea Sfântului Crăciun ca santinelă pe ganțurile cetății Aradului. Stăteam în zăpadă, care îmi ajungea până la genunchi și strigam mereu în fiecare sfert de oră: „Wer da? Patrul vorbeii!” Dinspre oraș se auzeau clopotele saniilor, iar mai târziu sunatul clopotelor cari chemau la liturghia de miazănoapte. Toată lumea aștepta în cerc familiar fericit sfânta sârbătoare a nașterii lui Isus, pe mine însă datoria m'a pus să stau de pază la depozitul de munițiuni, că mâini criminale să nu provoace cumva explozia depozitului.

Rolul unei astfel de săntinele mi s'a dat și acum, după cincizeci de ani, când încrederea industrișilor m-a pus în fruntea redacției acestei reviste, să veghez, dacă amenință vre-un pericol industrimeii, să dau alarma, să-i fac atent la pericol și să arăt drumul scăpării.

În sârbătorea iubirii, când cu toții, cari am mai păstrat un pic de credință, ar trebui să așteptăm cu bucurie această zi sfântă, sufletele industrișilor noștri sunt apăsate de gânduri grele, căci viitorul lor, existența lor, este amenințată, dacă proiectul de lege a meseriilor, care de curând are să devină lege, se realizează.

Noi, industriști, am crezut și am sperat, că noua lege a meseriilor să aduce în interesul nostru, în ajutorul nostru și că va alcătui baza unei noi ere de prosperitate pentru mica industrie. Am crezut, că va înlătura pedicele cari li s'au pus în drum, din a căror cauză industrișii sunt condamnați la pierdere. Am așteptat, că va sprijini micul industriș, că ne va aduce înlesniri, că ne va ajuta în afaceri prin acordarea de credite eftine și că va face dreptate și în chestiunea aprovizionării Statului.

Degeaba căutam însă toate acestea în proiectul de lege al meseriilor întocmit de Dl Dr. Valeriu Roman, când Dl Subsecretar de Stat recunoaște pe față că nici un are de gând să sprijine meseriașul, fiindcă meseriașul devenise un copil rău în ochii lui, care trebuie pedepsit. Acest proiect de lege a întocmit treisprezece feluri de taxe grele și stabilește optsprezece cazuri de pedeapsă asprite cu închisoare, să pierim în sfârșit cu toții, să se facă tabula rasa, pentru că numai așa se poate făuri statul socialist, unde nu există alții decât mari capitaliști și muncitori și după aceea, prin exproprierea întreprinderilor de către Stat, Statul să devină unicul patron. În Răsărit s'a și realizat aceasta, în Apus însă situația a devenit cu totul alta. Au recunoscut însemnătatea miciei industriei și în loc să o împovăreze și mai mult, au făcut tot posibilul în interesul ajutorării acestei clase sociale și au avut un succes deplin. Dece nu imitam această pildă?

Poate, că opera Dlui Subsecretar de Stat Valeriu Roman stă la înălțimea științei juridice; noi, meseriași, n-o putem judeca totuși am cetit criticile unor jurisprudenți despre acest proiect de lege, cari din contra susțin că din punct de vedere al industriei acest proiect de lege poate să fie o operă excelentă, însă ca o operă juridică lasă mult de dorit. Menționez așa în treacăt încă, că și un academician a criticat destul de aspru opera Dlui Valeriu Roman din punct de vedere lingvistic.

Fără considerare la aceste critici, un lucru este cert: ca un cod penal își indeplinește rolul ideal proiectul de lege al Dlui Dr. Valeriu Roman. Este cât se poate de nemilos față de meseriași, cu totul că cu puțină bunăvoință, cu puțină iubire față de meseriași ar realiza cu mult mai mult. Cauza severității fără de seamnă o văd în faptul că autorul proiectului nu cunoște situația micilor industriși, nu cunoaște mentalitatea meseriașului, sufletul lui. Dacă soarta ar face că de exemplu Augustin Pacha episcopul romano catolic din Timișoara, fiul pantofarului, ar crea un astfel de proiect de lege al meseriilor...

Ar întocmi desigur cu aceeași iubire nemărginită o lege pentru meseriași, cu care a scris articolul de fond în numărul de Anul Nou al revistei noastre, desfășurând întreaga tragedie al soartei meseriașului.

Păcat că „Tragedia omului” de Madách, tradusă de Dl Octavian Goga nu s'a reprezentat încă în Teatrul Național din București și astfel autorul proiectului de lege nu a avut posibilitatea să se convingă că sistemul falanxterului, pe care proiectul de lege vrea să n-l ocrotă sub denumirea științifică de psihotehnică, a eșuat deja și în

Karácsonyi ajándék

Irta: REINHART GYULA

Pontosan most ötven évvel ezelőtt karácsony éjjelét az aradi vár sáncain, őrségben töltöttem. Tédig éró hóban állottam mint őrszem a város felőli oldalon és buzgón kiáltottam minden negyed órában: „Wer da? Patrul vorbeii!” Így írta elő a rigmust a szolgálati szabályzat. A városból áthallatszott a rohanó szanok csilingelése, majd az éjfél misére hívó harangok bugása. Mindenki boldog családi körben várta a kis Jézus születésének megszentelt ünnepét, de engem löportornyot őrizni rendelt a kötelesség, nehogy bűnös kezek kirabolják a katonai municions raktárt, vagy légbe röpítsék azt.

Ilyen őrszem szerepe jutott nekem most, ötven év múlva ismét, amikor az iparosok bizalma ennek az újságnak főszerkesztői tiszt-ségébe rendelt, hogy vigyázzak, nem fenyegeti-e valami veszély az iparosság összességét; hogy hirt adjak, figyelmeztessék a veszélyre és mutassak irányt annak elhárítására.

A szeretet ünnepe, amikor mindenki, akiben a hitnek csak egy paránya is lakozik, boldogságban uszva kellene várja ezt a napot, kézműiparosaink lelkét súlyos gondok fekszik meg, hiszen jövőjük, boldogulásuk forog kockán, ha az ipartörvénytervezet, amelynek rövid időn belül törvénnyé kell válnia, tényleg azzá lesz.

Mi, iparosok, azt gondoltuk, azt hittük és abban reménykedtünk, hogy az új törvény a mi érdekünkben, a mi felsegélyezésünkre készül és a kézműipar újabb fejlődésének alapját fogja alkotni. Hittük, hogy elhárítja az utból a feltornyosuló akadályokat, amelyeken az iparosság elvérzik és elpusztul. Vártuk, hogy szeretettel fogja támogatni az iparost, hogy könnyítéseket fog hozni, hogy olcsó hitel nyújtásával elősegíti vállalkozásaiban és a közmunkák terén is igazságot terem.

Hiába keressük azonban mindezt Roman Valer dr. ipartörvény-tervezetében, amikor nyíltan bevallja a törvényszövegező alminiszter, hogy nem is akarja támogatni az iparost, mert az iparos az ő szemében rossz fiú, akit mindenképpen büntetni kell. Tizenhárom rendbeli súlyos taksát és tizenhárce rendbeli elzárással szigorított büntetést alkotott ez a törvénytervezet, hogy hadd pusztuljunk ki végképpen, legyen tabula rasa, mert csak így lehet felépíteni a szocialista államot, ahol már nincs csak nagytökés és munkás és azután a vállalatok állami kisajátításával jöjjen mint egyedüli munkaadó az állam. Keleten már ez így is van, de nyugaton egészen másként alakult a helyzet. Felismerték a kézműipar fontosságát és nemhogy újabb terhekkel rótták volna meg, hanem mindent elkövettek ennek a társadalmi osztálynak megmentése és fejlesztése érdekében. Teték pedig ezt nem kis sikerrel. Miért nem ezeket utánozzuk?

Lehet, hogy Roman Valer államtitkár mlve a jogtudomány legmagasabb fokán áll; ezt mi, iparosok nem tudjuk megbírálalni, ámbár olvastam jogászok kritikáját a törvénytervezetről, amely viszont azt vitatja, hogy az ipar szempontjából kitünő lehet ez a törvénytervezet, de mint jogászai munka sok kívánni valót hagy hátra. Csak úgy egészen mellékesen említem, hogy egy akadémikus Roman Valer dr. ipartörvénytervezetének románságát nyelvi szempontból vette éles kritika alá.

Eltekintve az említett kritikai szempontoktól, egy bizonyos: mint büntetőtörvény alaposan megállja a helyét Roman Valer dr. ipartörvénytervezete. Kegyetlen az iparossal szemben a végtelenségig, holott egy kis megértéssel, talán némi szeretettel az iparosság iránt többre lehetne menni. A példátlan szigorúknak abban látom az okát, hogy a tervezet készítője nem ismeri a kisiparos helyzetét, nem ismeri annak gondolkodásmódját, lelki berendezését. Bezzeg ha úgy adná a sora, hogy például Pacha Agoston timișoari római katolikus püspök, a vásári cipész gyermeke csinálna egy ilyen ipartörvénytervezetet... Bizonyára éppen olyan tuláradó szeretettel írta törvényt az iparosok számára, mint amilyen szeretettel lapunk újévi számanak vezető cikkét megírta, beleöntve annak soraiba az iparosok egész tragédiáját.

Nagy kár, hogy a Goga Octavian fordította Madách: „Ember tragédiája” még nem került színre a bucurești Nemzeti Színházban és így nem volt módja a törvénytervezet készítőjének szemmel láthatólag meggyőződni arról, hogy a falanxter rendszer, amelyet a pa-

drama genială a lui Madách. Dacă undeva inițiativa are un rol preponderent, în industrie și mai ales în mica industrie, care este totodată și o artă, inițiativa personală are un rol capital, tot așa și ambițiunea și iubirea profesiei. Căci dacă cineva dorește să devină croitor, nu va deveni nici atunci un bun faur, dacă după legea psihotehnice starea sa fizică îl predestină pentru lucrul cu fierul și focul. Nu este îngăduință să se închidă drumul nimenui spre cariera industrială, căci în viața noastră se potrivește cel mai nimerit vorba lui Napoleon, că fiecare soldat își poartă bastonul de mareșal în sac.

Industria a fost o profesiune liberă decând e lumea lume și liberă trebuie să rămână, pentru că dacă li se pun piedici se prăpădește, își pierde puterea realizatoare și se nimicește.

Crăciunul de acum e trist pentru meseriașii noștri. Am crezut, că nu așteaptă un viitor mai bun, că suntem o clasă binevăzută în societatea țării, cu părere de rău trebuie să constatăm însă, că Meseriașul, pe care lam așteptat și dela care am sperat libertatea și sprijinul muncii noastre, sosise numai ca o expedițiune de pedeapsă. Ne consideră ca un factor fără de însemnătate, cari nu suntem stăpâni pe atelierul nostru, față de cari toți ceilalți au drepturi mai multe, cărora le poruncește toată lumea și cari sunt demni numai de a plăti amenzile și taxele și pentru a ispăși pedepșile. Cei pasă acestui proiect de lege, că sub conducerea unui maestru bun, după cât ne dovedesc faptele, și muncitorul slab pregătit poate face o muncă excelentă, până ce sub un maestru prost și cel mai bun muncitor va face numai o muncă proastă.

Să credem, că va trece de asupra noastră și această încercare, să credem că industriașii acestei țări vor mai avea un crăciun alb.

hotehnika tudományos névvel akar ez a törvénytervezet reánk aplikálni, már a Madách Imre zseniális színdarabjában is megbukott. Ha valahol, úgy az iparban és különösen a kézműiparban, mely egyszerűen művészet is, döntő fontossága szerep jut az egyéni kezdeményezésnek és még inkább annak, hogy kedvvel, ambícióval, szeretettel üzzük-e. Mert ha szabó akar lenni valaki, akkor nem lesz jó kovács belőle, ha izomereje még úgy predesztinálja is a pszihotechnika törvényei szerint a tüzes vassal dolgozó pályára. Nem szabad senki elől elzárni az iparos pályát, mert a mi életünkben igaz talán a leginkább Napoleon mondása, hogy minden közlegény tarsolyában hordja a marsallbotot. Szabad pálya volt az ipar, mióta világ a világ és annak is kell maradnia, mert ha guzsba kötjük, elsorvad, elpusztul és elveszti alkotó erejét.

Szomorú karácsony ez a mostani az ország kézműipara részére. Hittünk abban, hogy jobb jövő áll előttünk, hogy megbecsült részese vagyunk az ország társadalmának, de fájdalommal kell látnunk, hogy a Messiás, amelyet vártunk és amelytől reméltünk, hogy felszabadítja és támogatni fogja szorgalmas munkásságunkat, csak mint büntető expedíció érkezett meg. És harmadrendű tényezőnek tekint bennünket, akik nem vagyunk urak a magunk műhelyében sem, akiknél mindenkinek több joga van, akiknek mindenki parancsol és akik csak a büntetések és taxák fizetésére, meg a börtönbüntetések leülésére méltók. Törődik a törvénytervezet azzal, hogy a gyakorlati élet tapasztalati ténye szerint jó mester vezetése alatt a kevésbé képzett munkás is kitűnő munkát végez, míg rossz mester keze alatt a legjobb munkás is csak kontarmunkát tud előállítani?

Higgyük, hogy elmúlik tőlünk ez a keserű pohár és higgyük, hogy lesz az ország kézműiparoságának még fehér karácsonya is.

Uj közterheket és egyes régi illetékek csökkenését hozza az előkészület alatt álló új közigazgatási törvénytervezet

A kamara a napokban megkezdi az új közigazgatási reformjavaslat tárgyalását. A javaslat politikai vonatkozásaitól eltekintve, egész sor új közterhet készült életbe léptetni, amely a legközelebből érinti elsősorban az iparosokat, gyárosokat, kereskedőket, másodsorban pedig a fogyasztó tömegeket. Az új városi, községi és megyei illetékek kérdésében az UGIR budapesti központja értekezletet hívott össze szardára, amelyen az ország egész gyáriparának a képviselői állást fognak foglalni a termelés és fogyasztás újabb megterhelése ellen. Meg kell azonban állapítani, hogy a reformjavaslat egyes eddigi illetékeket mérsékelni kíván.

Uj közterhek a következők:

UJ KÖZSÉGI ADÓ AZ AUTÓFU- VAROZÁSRA ÉS A LAKÁSOK UTÁN.

A községeknek joguk lesz minden utaszállító autobusz után, amely a község területén közlekedik, napi 80 lei illetéket esedni, bérautóknál (taxi) napi 20 leit, teherautóknál is 20 leit, városi utaszállító autobuszok után havi 400 leit áruszállító teherautó után havi 600 leit. Uj taxát tervez a javaslat minden lakbérőre, azzal az indoklással, hogy a lakók amugysem fizetnek semmiféle városi adót, ami természetesen nem áll. A lakbérleti illeték az elfoglalt lakás (az adóhivatal által megállapított) lakbérértéknek 5 százaléka lesz.

TEZ SZÁZALÉKOS LESZ A TELE- LEPADÓ.

A jelenleg telepadót fizető fizethelyiségek és gyári helyiségek, amelyek eddig maximálisan a lakbérérték 15 százalékát fizették, ezentul legfeljebb csak 10 százalékot fognak fizetni. De ugyan-csak a lakbérérték 10 százalékát kell fizetni majd telepadó címén minden városi beépítetlen telek után is. A külvárosi és falusi beépítetlen telkek után, ha semmiféle hőmál (vízvezeték, csatorná, villanyvezeték) minosen rajtuk, nem kell a 10 százalékot megfizetni.

A KÖVEZET-VAN MEGMARAD.

A 0.20 százalékos értékvám megmarad és fizetni kell minden olyan áru után, amelyet a községben lakó kereskedők és iparosok vasuton, póstán, vagy teherautón kapnak, illetve a község körzetéhez tartozó raktárból kihozhatnak. A javaslat kötelezni akarja a vasutat és a póstát, hogy a városi adóhivatalok rendelkezésére bo-

csássák az ad-valorém illeték kiróvásához és behajtásához szükséges adatokat. Mentessítve vannak az értékvám fizetése alól az átmenő forgalomban szállított áruk, valamint a vállalatok által saját vágányukon bevitt, vagy kiszállított áruk. Az ipari nyersanyagok után, amikor az úzamba szállítják, nem kell az értékvámot megfizetni.

VÁROSI ILLETÉK A PETRÓ- LEUMRAKRA.

Azek a városok és törvényhatóságok, amelyek körzetében petróleumfinomító működnek, a belföldi fogyasztásra szánt petróleumtermékek után a következő díjakat esedhetik: pakura és

üledék 100 kilónként 3 lej, motorizolaj 5 lej, olaj 60 lei, benzín 12 lei, nyerskőolaj 6 lei, gázolin 13 lei, finomított kőolajok 15 lei 100 kilónként. A nyers kőolaj és gázolin után eddig nem kellett községi illetéket fizetni. Az olaj illetékét 100 kilónként 2 leiel emelték, a motorin illetékét pedig 1 leiel leszállítják. Ezek az áruk ezentul nem fognak külön értékvámot fizetni. Azok a városok, ahol kilépő határállomás van, az exportra kerülő petróleumtermékek után szintén esedhetnek majd illetéket, függetlenül attól, hogy ezek az áruk egyszer már fizettek a termelési helyen városi illetéket. Az exportra kerülő petróleumtermékek után esedhető díjak a következők: pakura és üledék 100 kilónként 75 bani (25 banival kevesebb, mint eddig), benzín és petróleum 1.50 lei (50 banival kevesebbet, mint eddig), gépolaj és motorin 2.25 lei (75 banival kevesebb, mint eddig).

Leszállítja az új közigazgatási javaslat az állatforgalmi járatok díját is, még pedig nagymarhánál 10 lejjel, sertésekénél 5 lejjel. Ezzel azonban a borjak eladásánál fizetendő illetéket 5 lejjel felemeli.

A régebbi adóhátralékok az állammal szemben fennálló követelésekkel már nem számolhatók el

Rövid idő előtt a pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, amely szerint az 1934. költségvetési évből származó adóhátralékok az állammal szemben fennálló követelésekkel kompenzálhatók voltak. Az utóbbi időben az illetékes hatóságoknál a kompenzáció iránti kérvények olyan tömegesen gyűltek össze, hogy a pénzügyminisztérium indokoltan látta, hogy a adóelszámolásnak ezt a módját újból megszüntetni. Az erre vonatkozó rendelkezés értelmében a folyó költségvetési évről a kölcsönkötvények által már jórészt elszámolt követeléseket semmilyen módon nem lehet adófizetésre

elfogadni. Kompenzációs uton csak azokat a követeléseket lehet érvényesíteni, amelyek munkateljesítmények útján keletkeztek és amelyeket még nem likvidáltak. Azokat a fizetési utalványokat, amelyekkel belföldi kölcsönt jegyeztek, kompenzációs uton nem lehet elszámolni. De nem kompenzálhatók a tulfizetés útján támadt és illetékekből, vagy adókból származó követelések sem. Nem kompenzálhatók a pénzbüntetések, mert azokat az idei törvény értelmében készpénzben kell lefizetni.

Leszállítják Timișoarán az ipartestületi illetéket.

A timișoarai ipartestület ideiglenes bizottsága most állította össze az új költségvetést. A tervezet 1.060.000 lejre szól, azonban az ideiglenes bizottság a különböző kiadások lezártásával a végleges költségvetést 890.000 lejben állapította meg. Egyben elhatározták, hogy a súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel, az iparosok által fizetendő ipartestületi illetéket hat százalékról öt százalékra szállítják le.

Az elaggott szegénysorsú iparosok karácsonyi támogatására fejenként két méter fát és háromszáz lej pénzegyért szavaztak meg.

GOTT SEI DANK.

— Herr Direktor, in der Nacht sind in der Fabrik Diebe gewesen und haben viele Sachen gestohlen.

— Und der Nachtwächter?

— Der ist da.

★

UDVARIAS UTONALLÓ.

A külváros egyik mellékutcájában Tarhony urát felartóztatja egy ember és így szól:

— Nagyságos uram, könyörüljön rajtam szegény ördögön, akinek az égvilágon semmije sincs ezen a rongyos ruhával.

Satumare, Salaj és Maramures megyék Roman Valer törvénytervezete ellen

Samoil országos iparosvezér is megjelent a nagygyűlésen és hatalmas beszédet mondott. — Unio-gyári fiatal művezetők kis csoportja meg akarta zavarni a nagygyűlést, de tervük nem sikerült.

Tiltakozó memorandumot küldtek Bucurestibe

Sátmar, Salaj és Maramures megyék iparosága vasárnap Satu-Maren tiltakozó gyűlést tartott az új ipartörvénytervezet ellen, mert azt sérelmesnek és jognyirbalónak találják.

A gyűlés délelőtt tizenegy órakor kezdődött az Iparos Otthon nagytermében. A padosorokban több száz főnyi közönség szorong, iparosok, kereskedők. Az elműki emelvényen Samoil Alexandru ipariügyi szenátor, Kocsis László ipartestületi elnök, Weisz Zoltán, a Sfatul alelnöke, Arad, Timisoara, Oradea, Baia-Mare, Cluj, Sighet, Vafea hui Mihai, Carei stb. városok ipartestületeinek kiküldöttel foglalnak helyet. A terem egyik sarkában mintegy harminc főnyi csoport húzódik meg, tagjai az Unio vagongyár fiatal művezetői, s mindenki tisztában van azzal, hogy a gyűlés nem szina lefolyású.

A gyűlést Samoil szenátor nyitotta meg s bejelentette, hogy tekintettel a megjelentekre, a gyűlés román és magyar nyelven fog lefolyni. Kocsis László elnök felkéri Kovács István ipar-

testületi jegyzőt, hogy ismertesse a tárgysorozatot. Az Unio fiatal művezetői hangos szóval követelték, hogy a felszólalások csak román nyelven hangozhassanak el. Samoil szenátor erőlyesen rendreutasítja a rendtenskedő fiatalokat, akiknek tulajdonképpen a gyűlésen semmi keresnivalójuk nincs.

Dr. Fischer József, a satumarei ipartestület jogtanácsosa román nyelven ismerteti az új ipartörvény-tervezet sérelmes részeit.

— Állampolgári kötelességünket teljesítjük akkor, amikor tiltakozunk a tervezet ellen, — mondotta dr. Fischer, majd azt fejtegette, hogy a kisiparosnak nincs mit keresnie a munkakamarában, mert ott csak alantas szerep jut számára. Ha megszüntetik az ipartestületeket, állítson a kormány kézműves kamarákat helyébe, ahol a kisiparos jobb érdekvédelmet talál. A készülő törvény — dr. Fischer véleménye szerint — nem más, mint numerus clausus az iparban.

Samoil szenátor éles kritikája a tervezet ellen

Samoil szenátor közel kétórás beszédében igyekezett a készülő ipari törvénytervezetet mindkét oldalról megvilágítani.

— Amikor ezt a törvénytervezetet elkészítették, 320 ezer kisiparos érdekeiről egyszerűen megfeledkeztek Bucurestiben. Alitóltag ennek a közgazdasági csoportnak az érdekében jött létre a törvény, de sajnos, nem ezeket, hanem a kartelleknek s trösztöknek az érdekeit fogja szolgálni, ami egyelőre beláthatatlan bajok csirait hordozza magában. Majd azt fejtegette, hogy ha a kormány akar a kisiparosságon segíteni, csinálja meg az adórevíziót, olcsó kölcsönöket folyósítson, szüntesse meg az ipariskolák és fogházak versenyét, törölje el a forgalmi adót és adóbizottsági képviselőket biztosítson a kisiparosságnak. A legfontosabb pedig az volna, ha minden iparosra csak annyi adót vetnének ki, amennyit meg is tud fizetni.

Weisz Zoltán 1.200 kereskedő nevében kijelenti, hogy szolidárisak a kisiparossággal.

Vaida Virgil beusi ipartestületi elnök beszédében azt igyekszik kifejtetni, hogy a jövőben az iparosság teljes mértékben ki lesz szolgáltatva a hatóságok kénye-kedvének. Szavait az Unio művezetői megzavarják, de Samoil szenátor rendreutasítja őket.

ELVESZIK AZT A VAGYONT, A MIHEZ AZ ALLAM EGY BANIVAL SE JÁRULT HOZZA.

Luca Bilechych kiküldött kijelenti, hogy minden polgár egyforma, de az új ipartörvény nem ennek az igazságnak a jegyében született, hanem különbséget tesz ember és ember között. Elveszik az ipartestületek vagyonát, amihez az állam soha egyetlen banival sem járult hozzá, hanem az iparosság filléreiből tevődött össze.

Közbeköltések hangzanak el, hogy azért kell rombolni az ipartestületeket, mert csak irredenta fészkek.

Drágos István carei ipartestületi elnök emelkedett ekkor szólásra, de ismét kitör a botrány. Nem engedik beszélni az Unio-gyar művezetői, mert magyarul szólott. Samoil szenátor közbelépése állítja ismét helyre a rendet.

— Ti fiatalok vagytok, — mondta most már románul Drágos — tiétek a jövő. De adjátok meg nekünk azt a tiszteletet, hogy szavainkat, amelyeket évtizedes élettapasztalatok fakasztanak, zavar nélkül mondhassuk el. Ha nektek, fiataloknak valami mondanivalótok van, mi öregek, vegyhallgatjuk azokat.

Mándrutiu Unio-gyári művezető a zavargók lehangosabaja kér és kap szólásjogot. Dicséri az új ipartörvényt, mert ennek segítségével a román elem felülkerekedik az ipar területén is és szétugraszti az ipartestületeket, amelyek nem egyebek „irredenta bandánál.”

Doros Lőrinc baia-marei ipartestületi elnök követeli, hogy ne vigyenek politikát az ilyen ügyekbe.

Majd megszavazzák a határozati javaslatot, amit megküldenek a kormány összes tagjainak.

A kongresszus üdvözlő táviratot küldött a királynak, Tatarescu miniszterelnök és Nistor munkaügyi miniszternek.

A satumarei Sfatul Negustoresc szombat este tartotta meg tiltakozó gyűlést s egyöntetűen állást foglalt a készülő ipari törvény ellen.

Az elvesztett munka könyvek meghirdetése.

A munkaügyi miniszterium rendelkezése értelmében mindazok a munkások, akik munkakörnyüket elvesztik, azt nemcsak a munkakamaránál kötelesek bejelenteni, hanem az egyik helyi lapban és a hivatalos lapban is tartoznak meghirdetni.

EZER LEJT? AZ NEM EGY PRÓBA.

Kohn azt mondja Grünnek:

— Te, ma próbára teszem az inasomat.

— Hogyan?

— Leteszek a pultra tiz lejt és ott hagyom.

Ha elviszi, holnap repül.

— Ugyan, — feleli Grün, — egy ilyen kis összeggel nem érdemes. Felejts a pultron legalább ezer lejt.

— Ezer lejt? Az nem egy próba. Azt magam is elvinném.

Karácsonyi vásár Timisoarán.

A kereskedelmi miniszterium engedélyt adott a Sfatul Negustoresc timisoarai szekciójának, hogy december 15 és 22. napjai között karácsonyi vásárt rendezzen. A timisoarai gazdasági körök remélik, hogy a karácsonyi vásár nagyban fellendíti a helyi forgalmat, amely az utóbbi időben kivánnivalókat hagy hátra.

Bucurestiben megszüntették a házalókereskedelmet.

A múlt héten kereskedőküldöttség kereste fel Bucuresti főpolgármesterét és arra kérte, hogy szüntesse meg a házalókereskedelmet, amely már teljes elsöpréssel fenyegeti a rendes kereskedelmet. A főpolgármester ünnepélyesen kijelentette, hogy ünnep után az első dolga lesz minden intézkedést megtenni, hogy a főváros utvonalaírói eltűnjenek a házaló kereskedők, akiknek létezését a főváros kereskedelmének központjában a főpolgármester is szégyenteljesnek tartja.

ELENGEDHETILEN FELTÉTEL.

Kohn a kávéházban oda megy a szomszéd asztalánál ülő urhoz és így szól:

— Urán, én meggyőződtem arról, hogy ön a legnagyobb gazember a városban.

— De kérem...

— Igen-igen, talán még a magyében sincs olyan nagy csirkefogó, mint ő.

— Maga örült...

— Na-na, csak ne esoffirozza úgy magát, van a maga számára egy ajánlatom.

— És az?

— Lépjön be hozzám társnak.

Strzalka János

réz és fémáru üzeme

Arad, Calea Saguna 110.

Vállal minden e szaknába vágó munkálatokat

elsőrendű kivitelben, a legolcsóbb áron!

GYÁRTMANYAI:

Ipari- és mezőgazdasági szeszgyárak berendezése és javítása. Borszez, likör, pálinka és éthergyári főzdeberendezések készítése és karban tartása. Kelme, pamut és gyapjufestődékek berendezése, valamint a festődékek szükséges gépek és szárítók készítése. Fűzők részére hengerek, vízmelegítők és mosóüstök. Viszonteladónak kedvezményes áruk. Fűzőhengerek átfestése és javítása olcsó áron. Kiváló kivitelben.

Aluminium-lemez hegesztése, aluminiumkészülékek gyártása

Jogesetek a kisipar köréből

Közalkalmazottakra nem vonatkoztatható
a munkaügyi törvény.

A legfőbb semmitőszék harmadik szekciójának
89—1935. szám alatt hozott elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő tisztviselő egy
község szerződéses alkalmazottja volt. Amikor az
1930-as év folyamán a Monitorul Oficialban meg-
jelent és érvénybe lépett törvény alapján az álla-
mi alkalmazottak fizetését csökkentették, leszá-
lították az említett községi tisztviselő fizetését is.
A tisztviselő emiatt perrel fordult a munkaadó
község ellen.

A tisztviselő panasza szerint reá a munka-
ügyi törvény rendelkezései vonatkoznak, tehát az
ő beleegyezése nélkül sem fizetését, sem pedig
szerződésének más pontjait nem szabad megvál-
toztatni, mert a munkaadójával szemben fennálló
jogviszonya minden tekintetben a kötött szerző-
désen alapszik.

A per legfelsőbb fokon a legfőbb semmitő-
szék elé került, amely elutasította a tisztviselő ke-
resetét. Elvi határozatában kimondotta a legfel-
sőbb bíróság, hogy a fenti esetben nem alkalmaz-
ható a munkaügyi törvény, mert az kizárólag ma-
gánszemélyeknek, mint alkalmazottaknak ipari és
kereskedelmi vállalkozókkal, mint munkaadókkal
szemben kötött szerződéseire, illetve jogviszonya-
ra vonatkozik és azok szabályozását foglalja ma-
gában.

A fizetések csökkentéséről szóló 1930-iki tör-
vény szerint a törvényben megállapított fizetés-
csökkentés azokra a személyekre is vonatkozik, a
kik magánszerződés alapján vannak valamely ál-
lami, községi, vagy megyei intézmény alkalmazá-
sában, de a fizetésüket megazavazott költségvetés
alapján az államtól kapják.

A fenti elvi álláspont alapján tehát a munka-
ügyi törvény rendelkezései kizárólag azokra a
kategóriákra vonatkoznak amelyekre hozták és
nem olyan jogviszonyra, amelyet más érvényben
lévő törvény szabályoz.

Mikor követelhető késedelmi kamat az adós-
tól és milyen kamatláb alapján?

A legfőbb semmitőszék harmadik szekciójának
1404—935. sz. elvi döntvénye a kereskedelmi tör-
vény 859-ik és 861-ik szakaszai alapján.

Az alábbi jogeset azt a sok bonyodalmat elő-
idéző problémát világítja meg, mikor követelhető
az adóstól késedelmi kamat fizetése és milyen
kamatláb szerint állapítandó meg a késedelmi ka-
mat.

Jogesetünkben 434.861 lej összegnek kiutalá-
sáról volt szó alperes részéről annak 54.664 száma
betétkönyvről, amely egy pecicai pénzügyesnek
adta a Banca Ardeleana şi Casa de Economie S.
A. Chuj aradi fiókjánál volt letétben. Mivel alpe-
res nem tett elég kötelezettségének, felperes pert
indított az összeg és a késedelmi kamatok iránt.

A törvényszék, mint elsőfokú bíróság eluta-
sította a keresetét, de a tábla helyt adott annak
és kötelezte alperes céget, hogy a 434.861 lej tő-
két és ennek 1931. november első napjától járó
törvényes kamatait tegye bírói letétbe.

A határozat ellen alperes cég felülvizsgálat-
tal élt. Előadta, hogy a tábla helytelenül kötelezte
őt a kamatok letételére. Kamatokat csak késede-
lem esetén követelhet a felperes. Késedelmi ka-
matoknak pedig kártérítési jellegük van, tehát
meg kell állapítani először azt, hogy alperes
részéről fennforog-e késedelem. Hangoztatta alpe-
res, hogyha ez a késedelem még fenn is forogna,

akkor sem kötelezhető a törvényes kamat meg-
fizetésére, abban az esetben, ha megállapít-
ható, hogy felek a törvényesnél kisebb ka-
matlábban egyeztek meg.

Jelen esetben a késedelem ténye nem áll fenn és
a kamat mértéke is ellenkezik a tábla megállapí-
tásával, így alperes cég terhére kamat nem ítél-
hető meg.

Felsőfokon a jogeset a legfőbb semmitőszék
elé került, amely az ügyben elvi határozatot hoz-
va, kimondotta, hogy

*mindaddig, amíg a késedelem igazolva nincs,
késedelmi kamat nem állapítható meg, vala-
mint az a kár sem, ami ebből származott.*

Nem ítélhető meg tehát késedelmi kamat mindad-
dig, amíg az alapul szolgáló tények igazolva nin-
csenek. Akkor is, ha ezek a tények fennforogná-
nak,

*a késedelem ellenértékéért csak akkor szá-
mítható a törvényes kamat mint kártérítés,
ha a felek között külön megállapodás nem
kötött.*

Jelen esetben azonban ennek éppen az ellenkezője
áll, mert a felek megállapodása szerint

*a törvényes kamatnál kisebb kamatláb alap-
ján kötötték ki alperes esetleges késedelmi
kártérítését.*

Ilyen esetben pedig, — állapította meg a legfőbb
semmitőszék, — a kár összege nem a törvényes
kamat, hanem a megállapodás szerinti kamatláb
alapján számítható ki.

Mivel az elsőfokú bíróság ítéleteiben a fenti
tények nincsenek megállapítva, a legfőbb semmi-
tőszék a kereskedelmi törvény 859-ik és 861-ik
szakaszainak megsértése címén a táblai ítéletet
megsemmisítette és a táblát új tények megállapí-
tására utasította, megfelelő újabb ítélet hozata-
lára kötelezte.

Vétélár visszafizetésére és külön kártérítésre
is kötelezték, mert a szállított rádiókészülék
nem volt kifogástalan.

A seinei (Franciaország) törvényszék 1935. ju-
nius 18-án kelt elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő megrendelő
egy rádiót vásárolt, amelynek megvételénél kikö-
tötte, hogy a készüléknek valamennyi európai le-
adóállomás koncertjét kielégítően fognia kell.
Vásárló hangoztatta a vételnél, hogy ő mint zene-
értő, kizárólag a koncertek meghallgatása céljá-
ból készítteti el rádiókészülékét. A megrendelést
felvevő vállalkozó a készüléket leszállította, de a
vevő megállapította, hogy a készülék a zenei szá-
mokat igen gyengén közvetíti. Ezen a címen a
gépet visszaküldte eladónak és kérte, hogy az a
lefizetett vételárát térítse meg, sőt a kiadásokat
is, amelyek a rádiókészüléknek yevő lakásába való
beépítésénél felmerültek.

Eladó szakértői szemlét kért, amely megállapí-
totta, hogy a készülék gyenge működése nem a
légi zavarok miatt, hanem a gép gyenge fogóké-
pesége miatt áll elő.

A szakértői szemle alapján a bíróság helyt
adott vevő keresetének és kötelezte a készülék el-
adóját, hogy nemcsak a vételárát, hanem a vevő
egyéb felmerült költségeit is térítse meg, mert
a készüléket nem a feltételek szerinti minőségben
szállította. Megállapította a bíróság, hogy a hiba
csak a készülék működése közben volt megállapí-
tható, így az a tény, hogy megrendelő a gépet át-
vette, nem bizonyította, hogy az átvétel kifogás
nélkül történt, mert a kifogásokat csak a készü-
lék többszöri működtetése folyamán lehetséges
megállapítani és az, — mint a szakértői szemle
folyamán később valóban be is igazoltatott, —
nem működött kifogástalanul, tehát a vevőnek jo-
ga volt a készüléket eladó cégnek visszaküldeni.

Nem esnek illetékegyenértékadó alá a sze-
mélyzet részére a gyártelep területén épített
lakások, mert azok a gyár üzemi céljait is
szolgálják.

A constantai adófelbontási bizottság 479—934.
sz. döntvénye a bányatörvény 16-ik szakaszának
g) pontjában foglalt rendelkezés helyes értelme-
zésével.

Az Astra Romana gyár telepén a technikai
személyzet és az ellenőrző tisztviselő személyzet
részére megfelelő lakásokat építettek. A vállalat
értékes gépeinek és egyéb javainak megőrzése és
fentartása érdekében létesítették magán a gyár-
telepen a személyzeti lakásokat, hogy a személy-
zet állandóan a gyártelepen tartózkodva, szükség
esetén bármikor munkába hívható legyen.

A kivételi bizottság a fenti körülményt nem
vette figyelembe és a vállalatot a lakások után il-

letékegyenértékkel róttá meg. A határozat ellen
a társaság, hivatkozva a bányatörvény 16-ik sza-
kaszána 3-ik pontjára és a harmadik pont g)
alatti rendelkezésére felelkezett. A hivatkozott
szakaszok szerint az illetékegyenértékadó alól azok
az épületek, területek, berendezések és üzemek,
amelyek a vállalat céljait szolgálják, mentesülnek.

A felelkezési bizottság helyt adott a felelke-
zésnek. Kimondotta, hogy a kérdéses épületeket
éppen azért emelték, mert a vállalatnak szüksé-
ge volt rá, hogy gépi üzemének és berendezésé-
nek kezelése, védelme és megőrzése érdekében al-
kalmazottai állandóan az üzem területén tartó-
zkodjanak.

Nem semmisíthető meg a kihágási jegyző-
könyv, ha a rendőri hatóság nem tartja be a
járásbíróshoz való beterjesztésig az előírt
24 órás határidőt.

A tárgufüggősi járásbíróshoz 575—1935. sz. alatt
hozott elvi határozata.

Az alábbi jogesetben szereplő iparos házi
cselédjének kilépését nem jelentette be az arra
illetékes népesedési hivatalnál, miért is a rend-
őri hatóság az esetről jegyzőkönyvet vett fel és
azt a büntető eljárás megindítása végett a járás-
bíróshoz tette át.

Az iparos azzal védekezett, hogy a törvény
értelmében a rendőrség által felvett jegyzőköny-
vet 24 óra alatt kellett volna a járásbíróshoz
átadni, mert a cseléd törvény ezt kötelezően írja
így elő. Mivel a kérdéses jegyzőkönyvnek a rend-
őrségtől a járásbíróshoz való áttételénél több
mint 24 óra telt el, a jegyzőkönyv érvénye alpe-
res iparos szerint elveszett. Erdemben előadta az
iparos, hogy beismerte ugyan, hogy nem jelölte
meg pontosan az órát, amikor házi cselédje a szol-
gálatból kilépett és nem töltötte ki szabályszerűen
a kijelentőlapot, de e címen ő meg nem büntet-
hető.

A járásbíróshoz kimondotta, hogy a vonatkozó
törvény 12-ik szakaszának 3-ik pontja alapján az
iparos mulasztása kihágást képez, miért is pénz-
bírsággal sújtotta. A járásbíróshoz elutasította a
kifogást, hogy a cseléd törvény értelmében a jegy-
zőkönyv érvénytelen. Az ugyanis, hogy a jegy-
zőkönyv felvételétől annak a járásbíróshoz való
beterjesztésig több mint 24 óra telt el, mindöss-
ze arra ad alapot, hogy a mulasztást elkövető
tisztviselő ellen fegyelmi eljárás indításaék, de
magát a jegyzőkönyvet érvénytelenné nem teszi,
mert a törvény ilyen feltételt nem tartalmaz.

Közi: KELE SANDOR dr.

Hajmosó és hajszárító

készülékek
és más

todrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65,
volt Dengli-ház.

TERMÉSZETRAJZ A KASZINÓBAN,
— Mit gondolsz, kéchlek, hány lába van a
légynek?
— Nem tudom, kéchlek.
— Megmondom neked: hat lába van.
— És mit gondolsz, mind a hatot használja,
mikor a fejeden jár?
— Ezt meg én nem tudom, kéchlek.
— Megmondom: nem.
— Hogy-hogy?
— Ugy kéchlek, hogy ötten jár, a hatodikkal
fékez.

Harmincöt kartellt beszüntettek Lengyelországban, — 10-15 százalékkal estek a közszükségleti cikkek árai

Megszivlelendő megjegyzések arról a tevékenységről, amelyet nálunk a kartellek végeznek és arról a példátlanul nagy hatalomról, amelyet minden viszonylatban a kisember kárára használnak ki. — Egyedül és kizárólag a szövetkezeti mozgalom segítségével küzdheti le a kisember a kartellek kártékony uralmát.

Miért nem követjük mi is a lengyel példát?

Irta: Sulyok István dr.

Külföldi lapokban olvassuk a feltűnő hírt, hogy a lengyel kormány 35 kartellt feloszlatoott. Az ereyes intézkedés gyors és üdvös következményekkel járt. Nehány hét alatt 10—15 százalékkal estek az élelmiszer- és közszükségleti cikkek árai Lengyelországban.

Tanulságos tünetek találjuk, hogy messze idegenen irt szaklapok tudják meg ezt a nevezetes eseményt. A lengyel kartellek feloszlátását ugyanis mindenkeppen névezetes eseménynek tartjuk a magunk szempontjából is. Hiszen azért, mert nagy közgazdasági problémát áuit az érdeklődés központjába. De amiatt is, mert az összes romániai népek könyörtelen kartellek uralma alatt élnek és e kíméletlen uralom ellen tulajdonképpen semmi sem történik. Erthe-tő volna tehát, ha ez a lengyel intézkedés érdekelné a nyilvánosságot.

Nemcsak törvényozási vagy kormányzati intézkedésekre gondolunk, amikor erről beszélünk. A sajtó se nagyon firtatja ezt a nagyon-tosságu kérdést, mely annyi sok embernek, oly széles társadalmi rétegeknek érdekeit érinti a legközelebről.

Sok gondot okoz ma a legkülönbözőbb köröknek a készülődő sajtótörvény. A politikai harc megindult a törvénytervezet burkolt és kevésbé burkolt szakaszai ellen, melyek ólomsúlyu nehezékeket akarnak rakni a tollra és a gondolatot a buvópatakok életére készülnek itélni. Ez a harc bizonyára nem lesz egészen eredménytelen, hiszen minden romániai párt s minden itteni mozgalom tulajdonképpen egyformán érdekelt ebben az ügyben. Legalább is addig, míg a sajtónak szerep jut a közélet irányításában és a politikai gondolatok kialakításában.

Mi védi azonban a sajtó szabadságát és a toll tisztaságát a kartellek mértéketei gazdasági befolyásával szemben, vagy, ha egészen nyíltan akarunk beszélni, — a pénz ellen?

A minap új lap indult Bucurestiben, mely nap-nap után foglalkozott a vas-kartell do-gaival. A heves személyes támadások mellett, melyek Auschnitt, Malaxa, Diamant és a többi érdekeltek ellen irányultak, sokkal érdekesebbek és tanulságosabbak voltak az adatok és számok, melyek riktó képet festettek a vas-kartell hihetetlen nyereségéről, a vámvédelem példátlan hasznáról és arról a könyörtelen uralomról, mellyel ez a kartell többek között az ardeali vaskereskedelemre — erre a tisztas kenyérkereseti ágra — ránehezedik. Amikor a legérdekesebb volt ez a folytatásos leleplező közlemény, a lap egyszerre megszüntette megjelenését. Kis idő múlva ugyanazzal a szerkesztői gárdával, ugyan-azokkal a politikai célokkal újra megindult, — a vaskartellt azonban nem támadja többet.

Ugyanígy foglalkoztatta a nyilvánosságot — néhány rövid napig — az élesztő-kartell ügye. Olyan rövid ideig tartott a vita, mely a kérdés körül folyt, hogy senkinek sem maradt ideje megjegyezni, miről is van tulajdonképpen szó s hol van a visszaélés, mely ellen fel kellene kelni?

Valamivel tovább volt szó a cement-kartell ügyéről. Egy-két cikket olvastunk arról, hogy Párisban a cement vagonja 13.000 leinek felel meg, amikor ugyanez az anyag sokkal kedvezőbb termelési feltételek mellett a bucurestii piacon vasúti kocshként — 26.885 leibe kerül. Ha jól emlékezünk vissza, erről a kérdésről még törvényhozási vita is folyt a valami szabályozó

intézkedés történt. Semmi aféle azonban, ami a kartell korlátlan uralmát zavarta volna.

A kartellek dolga, — így vagy úgy, — de mindig nagyon hamar, tulságosan gyorsan leke-rült a nyilvánosság érdeklődésének napirendjéről. Az olyan kedvező alkalmak sem keltik fel ezt az elaludt érdeklődést, mint 35 lengyelországi kartell feloszlátása, melyről véletlenül értesülünk. Még az árak esése sem, mely ennek a nagy kartell-feloszlátásnak a nyomában járt.

Ez a kartell-ügy pedig a legnagyobb mértékben megérdemli, hogy éles és következetes figyelemmel nézzük s minden mozzanatát feljegyezzük.

Nincs iparos, ki ezeknek a kartelleknek közvetve vagy közvetlenül adófizetője ne volna. Hiszen dézsmát fizet nekik minden egyes ember, aki fogyaszt valamilyen kartellben termelt portékát. A kisiparos és a kiskereskedő ezenfelül még robotot is végez a szolgálatukban. Keservesen dolgozik reggeltől-estig, csinálja a forgalmat a kérdéses áruból, teremti a fogyasztási alkalmakat. Minél többet dolgozik, mentül jobban töri magát,

Egy milliárd le forgalmiadótöbbletet vár a kormány a középértéktáblázat felemeléséből

Allitólág már január elsején életbelépnek az új forgalmi adók.

Jelentettük, hogy a pénzügyminiszterium fel akarja emelni az áruk forgalmi és luxusadójának kiszámításánál alkalmazott középérték-táblázatot, hogy ezen a révén egymilliárd lejjel fokozza a kincstár bevételeit. Ezt az órási méretű adóemelést máris a legnagyobb nyugtalansággal és aggodalommal várja az ország kereskedelmi és ipari élete, de az egész lakosság, mert hiszen ez év áprilisa óta a kormány jóformán egyebet sem tesz, mint emeli az adókat, vámokat és illetekeket. A forgalmi adó tervezett felemeléséről eddig mindössze annyi szivárgott ki, hogy

az importált áruknál az emelés 100 százalékg fog terjedni, vagyis egyes cikknél megkészszeresődik a mostani forgalmi adó, viszont a belföldi iparcikkeknek kevésbé magas lesz az emelés.

A forgalmi adók már eddig is elviselhetetlenek voltak, mert hiszen az elmúlt évben 2.9 milliárd leit hajtott be a kincstár forgalmi adókból és maga a pénzügyminiszterium is meg volt elégedve ezzel az eredménnyel. A mostani 1 milliárdra kontemplált bevételi többlet általánosságban tehát

annál nagyobb a kartell haszna. Neki magának rendszerint csak annyi jut, amennyi a nyomorúságos mindennapi megélhetésre, meg az adók le-rovására elég.

A kartellek védelmezői azonkívül, hogy a termelés szabályozásával és az elosztás célszerűbbé-tételével érvelnek, ha különösképpen őszinte hangulatban vannak, azt is mondják, hogy a kartellek nag. haszna teszi lehetővé az érintett iparágak gyors s erőteljes fejlesztését, az ehhez szükséges beruházásokat, s azt a rendszeres propagandát, melyet az igények felbresztése, a fogyasztási terület kiszélesítése megkövetel. A nagy haszonnak tehát ez volna a gazdasági és erkölcsi igazolása.

Ez mind lehet igaz. Epen olyan igaz azonban az is, hogy Ardealban nincsen ezidőszert olyan ipar, nincsen olyan vállalkozó, vagy iparos réteg, mely ezeknek valamilyen formában hasznát látna.

Nem hangoztathatom eléggé és eleget, hogy a kartellek elleni gazdasági küzdelemben fontos és népszerű eszközzé nő a szövetkezeti mozgalom. Azokon a terepeken, hol a fogyasztást szövetkezetek szervezetei veszik kézbe, ez a szövetkezeti hálózat a kartellek szervezkedésével, központokból egységesen irányított hadviselésével szemben ugyancsak központi szervezkedést jelent. Az egyet-ien hatásos gazdasági védekezés, mert a fogyasztókat szervezetbe tömöríteni, magasabb szempontok szerint irányítani, egységes magatartásra birni egységesen a szövetkezeti organizációk tud-ak.

Ezeknek még az is módjukban áll, hogy a maguk jól megszervezett táborának nyilvántartott fogyasztására, nagyobb nehézségek nélkül egyszerűbb iparokat, tömegcikkek gyártását felépítsék.

Mindezekből láthatjuk: számos érintkezési pont, fontos közös utak kínálkoznak a kartellek elleni általános gazdasági küzdelem megvívására, ha egyelőre inkább csak elméleti alapon is.

Es levonhatjuk a tanulságot a kartellek elleni küzdelemből: fontos fegyvert kovácsolhat így. Fegyvert, mely egyuttal széles néprétegek érdekeit szolgálja, — nemzetiségi különbségekre való tekintet nélkül.

a forgalmi adó 40 százalékos emelését jelenti.

Hír szerint ennek a reménybeli 1 milliárd leinek egyrészt — akárcsak a most életbeléptetett 12 százalékos importilleték-pótlékot — az állam részére szükséges devizák rendezésére, más részét pedig a költségvetésben mutakozó hiányok pótlására számítja fordítani a kormány.

Epen erre való tekintettel nem tartják ki-zártnak, hogy a kormány a felemelt középértékeket már az új évtől kezdődően fogja alkalmazni és nem várja meg a következő költségvetési év kezdetét, amely áprilisban lesz.

RECEPT.

Kohné kétségbeesve szalad át a Grünndhof és nagyospankodva mondja:

— Kimostam a Mórica fia nadržját és úgy összemert, hogy nem tudom ráadni. Most mit csináljak?

— Hogy mit csináljon, — mondja Grünne — most mossa meg a Móricaht is.

Elbocsátják a nemzetvédelemmel kapcsolatos vállalatok „bizonyos” személyzetét.

A román személyzetnek a vállalatoknál való inkadrálása végett kiküldött bizottság a vezérkar delegátusainak javaslatára elhatározta, hogy a nemzetvédelemmel kapcsolatos vállalatok bizonyos személyzetét elbocsátják, áthelyezik vagy inkadrálják.

Készül a világ két legnagyobb vi-tartánya.

A Themse völgyében megkezdtek a világ két legnagyobb vi-tartányának építését a londoni vizművek számára. Az egyik Stainesben épül, felülete 535 acre, vi-tartalma 19.700 millió liter, a másik Woltonban, felülete 479 acre, vi-tartalma 18 millió liter lesz. Az építési költségeket 1,239.000 fontra becsülik.

KINDERMUND.

— Grossmutter, was ist eigentlich ein Fehl-tritt?

— Das ist etwas, worüber man mit kleinen Kindern nicht spricht.

— Mutti sagte aber, das ist etwas mit klei-nen Kindern, worüber man nicht spricht.

„Drágul az élet”

Az Argus írja:

Drágul az élet. Az árak úgy emelkednek, mint infláció idején. Az állam is segít, emeli a fogyasztási adókat. Mi a drágasági hullám igazi oka? Nincs szó inflációról. A kormány — jól, rosszul — a költségvetés bevételi tételeivel fedezi az állami kiadásokat, nem kér kölcsönt a jegybanktól s nem kényszeríti a Banca Natională szabálytalan pénzkibocsátására. A külkereskedelmi mérleg aktív. Mi tehát az oka, hogy polgártársaink a leinek kevesebb értéket tulajdonítanak s így életre keltik azt az álláspontot, amit drágaságnak neveznek. A válasz az, hogy a mai külkereskedelmi rendszer a külföldi tartozások kifizetését nem biztosítja. Nincs csak lej pénz az államnak és magánszemélyeknek, akik ezzel szemben ideger, valutával tartoznak s így magasabb árfolyamokat kénytelenek fizetni, hogy ehhez hozzájussanak. A jelenlegi termelési eszközök felhasználása mellett elért mezőgazdasági eredménnyel csak igen szorony keretek között tudunk fizetni külföldi tartozásokat. Ezt nem értették meg kormányaink, midőn 1918. után ugyaszoivan adósság nélkül vették át az ország pénzügyeinek vezetését s nem volt 100 milliárd lej adósság, amit 1918-tól 1931-ig eszmáltak, a mire 5 milliárd lejt kell fizetni most évenként törlesztésben és kamatban. A drágaság tehát nem néhány kereskedő az oka, hanem azok a politikusok, akik felhalmozták a milliárdos tartozásokat. Új kölcsönt vettek igénybe, hogy a régi kifizetések, nem maradhatott el ennek hatása. Sokat értett hitelünknek és a gazdasági életet is megzavarta. Eredményt ma már csak a mezőgazdaság helyes megazervezésével lehet elérni. Addig minden csak szorongás-játék. Ideiglenes megoldást jelent minden egyik napról a másikra.

IMPERTINENS VEVŐ

Mandula ur déligyümölcskereskedésébe beállt egy vevő és megkérdi:

- Kérem, — van datolya?
- Nincs, — feleli Mandula.
- Narancs van?
- Nincs.
- Citrom van?
- Nincs.
- Malagaszőlő van?

Mandula ur erre már elvevte a túrlémet és dühösen mondja:

— Kérem, az egy déligyümölcskereskedés és nem tudakozó iroda.

Pénzbírságok a beszerzési munka-védelem jegyében.

A nemzeti munka védelmére alakult bizottság az alanti cégeket pénzbírsággal sújtotta, mivel személyzetük listáján a nemzeti munka védelméről szóló törvény elleni kihágást észlelték. Az Unirea petróleumvállalatot másfélmillió lej, a Margina-Resicai falepárló trösztöt félmillió lej, az Anglo Petrol társaságot 50 ezer lej, a Rudolf Moise céget 50 ezer lej, és a Preginger petróleumfinomítót 30 ezer lej bírságolták meg.

SIKAMOS VILLASREGGELIK.

A falusi rabi látogatába érkezett a városban lakó gazdag rokonokhoz. Már három napja ott vendégeskedett, mikor a gazdag rokon megkérdezte, hogy tulajdonképpen minek köszönheti a szerencsét.

— Tudod, — szól a rabi — a lányomat akarom férjhez adni és ehhez kérek tőled hozzájárulást.

— A lányodat akarod férjhez adni? Hát hány éves a lányod?

— Tizenhét.

— Egy tizenkét éves lányt már férjhez akarsz adni? Nem lesz az egy kicsit túlkorán? Nézzük a lányok 24-26 éves korukban szoktak férjhez menni.

A rabi elgondolkozott egy kicsit, aztán megkérdezte:

— Hány órákor szoktatok ebédelni?

— Két órákor.

— Ugy? Két órákor. De nem éheztek meg addig?

— Nem. Mert mi tisztaizni is szoktunk.

— Na látod. Mi nem szoktunk tisztázni.

Mit tartalmaz a forgalmi adó és az autók ellenőrzésére vonatkozólag a most megjelent pénzügyminiszteri rendelet

A forgalmi- és fogyasztási adók ellenőrzése tekintetében egy most kibocsátott pénzügyminiszteri rendelet a következőket írja elő:

Össze kell hasonlítani az üzletben lévő árukészletet a raktárkönyvbe és a Registrul Specialba bevezetett adatokkal. Meg kell állapítani az összes behozott nyersanyagmennyiségeket: hogy valóban be vannak-e vezetve ezek a nyersanyagok a megfelelő könyvekbe és pedig olyan módon, mint ahogy azt az illető vállalatok a saját tájékoztatásuk szempontjából szokták megtenni és szerepelnek-e ugyanezek az előírt Registrul Special nyersanyag rovatában.

Az eladásoknál ellen kell őrizni, hogy az összes számlákat bevezették-e a Registrul Specialba és minden egyes eladásról van-e szabályszerűen felbélyegzett számla?

Meg kell állapítani, hogy a forgalmi adók kifizetése alkalmával a kizárítás helyesen történt-e és fel kell jegyezni, hogy az adók kvótáját a törvénynek megfelelően számították-e fel vagy esetleg nem magyarították-e tévesen a törvényt?

Előzetesen be kell szerezni az összes adatokat attól a gyártótól, amely a nyersanyagokat szállította, ha olyan vállalatokról van szó, amelyek belföldön vásárolják az anyagot — vagy pedig a vámhivataloknál kell azokat beszerezni, ha a vállalat külföldről vásárol. Fel kell jegyezni, hogy az összes nyersanyagok be vannak-e vezetve a Registrul Specialba.

Hasonlóképpen bekérendők az adatok azokról a vállalatokról, amelyek az ellenőrzés alatt álló gyáraktól vásároltak, valamint az államvasutaktól, ha a szállítások vasuton történtek. És meg kell állapítani, hogy ezek az adatok megegyeznek-e a vállalat Registrul Specialjában bevezetett adatokkal.

A végrehajtott ellenőrzésnél megállapítás jegyzőkönyvet kell felvenni és abba belefoglalni az összes megállapított tényeket. A jegyzőkönyvet haladéktalanul a felelős hatósághoz kell felterjeszteni felülvizsgálás végett.

A látványossági adó tekintetében a rendelet a visszaélések megszokott formáira hívja fel az ellenőrző közegek figyelmét.

Meg fog drágulni a villanyáram

Az ország villamosműveinek kartellje kimondotta a villanyáram tarifájának emelését.

Huszonöt százalékos emelés várható

Az ország villamosművel, tekintet nélkül arra, hogy magánkézben vannak, vagy városok tulajdonában működnek, Asociație Producătorilor de Electricitate néven egyesületbe vannak tömörítve. Ennek az egyesületnek központi választmánya a napokban Bucurestiben értekezletet tartott, amelyen a villanyáram árának módosításáról tárgyaltak.

A választmány arra a meggyőződésre jutott, hogy a jelenlegi körülmények között az eddigi árakat tovább fenn nem tarthatják. A választmány szerint nemcsak az általános árszínvonal emelkedett mintegy 25 százalékkal, nemcsak a gépek és gépalkatrészek drágultak meg igen észrevehetően, hanem megdrágultak a fűtőanyagok: szén, pakura, stb. is. A választmány mindezekre

való tekintettel egyöntetűen elhatározta, hogy úgy az ipari, mint a fogyasztási áram árát egyenesen felemeli és erre névbe javaslatot tett a magdrágulása nemcsak a magánfogyasztók ha-

Nem kell mondanunk, hogy a villanyáram megdrágulása nemcsak a magánfogyasztók hatalmas rétegét fogja sújtani, hanem azokat az iparvállalatokat is, melyek villanyerőre vannak berendezkedve s amelyek így újabb tehernövekedéssel kell számoljanak.

Abból a körülményből, hogy a választmányi gyűléstől kiadott közlemény az általános árszínvonal 25 százalékos emelkedését emlegeti, valószínűnek látszik, hogy a villanyüzemek is ily arányú drágításra készültek fel.

NICHTS WERT.

— Wie es regnet, und dabei wurde gestern im Radio schönes Wetter angekündigt.

— Siehst du, ich habe dir immer gesagt, dass unser Radioapparat nichts wert ist!

Tizenöt százalékkal drágultak az összes textilanyagok.

Ugy a kereskedő osztályt, mint a vásárlókörzséget igen kellemetlenül érintette a textilgyárosok váratlan intézkedése, amellyel összes termékeiknek árát mintegy 15 százalékkal emelték. A gyárosok a drágulást részben az új devizarendszerrel, részben pedig a kontingentálási taxák emelésével magyarázzák.

Tekintettel arra, hogy a textilárak elsőrendű közszükségleti cikkeknél tekinthetők, a drágulás nagy visszatetszést keltett minden vonalon és eggyel több bizonyítékát adja annak, hogy az új külkereskedelmi rendszer még az előbbieknél is rosszabb.

TULBECSULT URIASSAG.

Egy lipótvárosi bankár hosszabb időn át vendégül lát egy fiatal grófot, aki felváltva udvarol a bankár három lányának. Nemsokkal a gróf elutazása után gyanus tünetek mutatkoznak a legkisebb leányon, mire az apa kétségbeesetten telefonál a grófnak:

— Ön elcsábította a lányomat. Ha uriember, vegye feleségül.

— En uriember vagyok, de önnek tudtommal három leánya van.

FINOM KIS VENDEGLŐ.

— Pincér, mit lehetne itt enni?

— Lehetne, kérem, enni balatoni fogast tőrdmártással, hagymásrostélyost, bécsi szeletet vagy vesepeccsenyét, de ahogy én látom, ön egy adag babfőzeléket fog enni fött marhahús feltétel.

— Micsoda szemtelenség ez! Honnan veszi, hogy én csak egy főzeléket eszem?

— Onnan, hogy nálunk egyéb nincs.

Tilos a vaskorona és a vashid alkalmazása — a fogászok részére.

A közegészségügyi minisztériumból a timisoara közegészségügyi vezérfelügyelőség útján rendelet érkezett az aradi főorvosi hivatalhoz.

A rendeletben az egészségügyi minisztérium szigorúan megtiltja a fogászoknak, hogy vas-fogkoronákat, vagy foghid-szerkezeteket alkalmazzanak a betegek szájában, mivel a vas idő folyamán oxidálódik és vérmérgezéseket okozhat. Cucu Vasile dr. városi főorvos a rendelet utasításainak megfelelően megtette intézkedéseit.

ALAPOS KIFOGAS.

Az ismert főtéri kereskedő családjaiban nagy a zűrzavar: visszament a Szerénke pártja. A papa nem akar belenyugodni a váratlan szerénkeségekbe, felkeresi a vőlegényt és megkérdezi:

— Mondja, kérem, mi kifogása van az én Szerénkémm ellen?

— Hogy mi? — fakadt ki a vőlegény. — Éjjel úgy horkol, hogy nem lehet tőle aludni.

KI KISIPAROS?

Roman Valer törvénytervezete az eddigi kétféle minősítés után harmadik fajtájú minősítést szab a kisipari cégek fogalmának meghatározására. — A forgalmi adótörvény szerint a kisiparos 7 munkásnál és öt lóerőnél nem foglalkoztathat többet, a munkakamarákról szóló törvény szerint a kisiparosnak maximálisan hét szakmunkása és 10 lóerejű gépi berendezése lehet, míg Roman Valer törvénytervezete a 25 munkásnál és 50 lóerős gépi berendezésnél többet nem működtető cégeket minősíti kisipari üzemeknek.

Megtörténhetik, hogy lesznek iparosok, akiket, bár iparkamarai tagok, bekényszerítenek a munkakamarába is...

Alkotmányellenes szellem és jogfosztások egész sorozata jellemzik Roman Valer dr. munkaügyi alminiszter hírhedt törvénytervezetét. Az a kétségtejes és elemi felháborodás, amely ezt a törvényjavaslatot fogadta, nyíltan elárulja, hogy Románia kisiparososzlálya nem kár azokból a kétes értékű „áldásokból”, amelyekkel a munkaügyi alminiszter kedveskedni akar a hasai kisiparnak.

Figyelemmel kísérve az eddig elhangzott tiltakozások sorozatát, az öltik szembe, hogy sem a szakmai értekezleten, sem a napisajtó bírálatában nem mutattak rá Roman Valer dr. törvénytervezetének 100.-ik szakaszára s arra a hihetetlen zűrzavarra és bonyodalomra, amelyet ez a különben nem is feltűnő paragrafus jelent majd a hétköznapi gyakorlatban, feltéve, hogy törvényerőre emelkedik.

Ez a 100.-ik szakasz határvonalat igyekszik húzni a kisiparos és a nagyiparos fogalma között. A törvénytervezet meglehetősen magasra feltöltötte a kisiparos fogalmának meghatározását, amikor kimondja, hogy

kisiparos az, aki 25 segédnél (szakmunkásnál) kevesebb munkást foglalkoztat, vagy 50 lóerős géppel kisebb lóerejű gépi berendezést használ üzemében.

Amikor a törvénytervezet megalkotója ilyen magasra feltöltötte azt a határvonalat, amely a kisiparos és nagyiparos fogalmát egymástól elkülöníti, valószínűleg számolt — s igen helyesen — a műszaki fejlődés körülményeivel és az élet adottságaival.

De — sajnos s egyben jellemző is — nem számolt azzal a ténnyel, hogy a kisiparos és nagyiparos fogalmának elkülönítésében ő, mint törvénytörlesztő tényező nem uttoró, hanem csak azt követő, akinek

figyelembe kellett volna vennie azokat a még mindig életben lévő törvényeket is, amelyek a maguk szakállára s egymást tekintetbe sem véve, már gondoskodtak a kisiparos fogalmának meghatározásáról

Itt van elsősorban a forgalmi- és egyenesadó kivételéről szóló törvény rendelkezése, a mely szerint

kisiparosnak az tekintendő, aki 7 szakmunkásnál és 5 lóerős gépnél több alkalmazottat, illetőleg mechanikai erőforrást nem foglalkoztat üzemében.

De itt van a munkakamarák megszervezéséről szóló törvény is, amely szerint az az iparos tekinthető kisiparosnak,

aki legfeljebb 7 szakmunkást foglalkoztat, vagy 10 lóerős gépet használ.

E két már meglevő törvény érzékeny árnyalatbeli különbségekkel, de már elvégezte a kisiparos fogalmának elkülönítését s ehhez a még egyaránt érvényben lévő két törvényhez harmadiknak esatlakozik a munkaügyi alminiszter jelesleg elkecsereget bírálat alatt álló javaslata is, hogy még inkább fokozza és növelje azt a nem kívánatos zűrzavart, amely a kisiparos fogalmának eldöntése körül amúgy is fennáll.

Ha tudnánk Roman dr. törvénytervezete életbe lépne,

a kisiparosi minősítés meghatározására éppen három, egymásnak homlokegyenest ellentmondó törvényes rendelkezés szolgálna „minőrmértékül”...

Lássuk tehát a várható következményeket. Eddig az volt a helyzet, hogy a munkaka-

marai tagság nehezen viselt járma kötelező volt minden olyan iparosra, aki maximum 7 szakmunkást, vagy 10 lóerős gépet működtetett műhelyében. Viszont az egyenes adótörvény rendelkezése szerint iparkamarai pótdadóval kell megterhálni minden olyan iparost, aki a 7 munkásnál és az 5 lóerős gépnél több munkaerőt, vagy nagyobb energiaforrást foglalkoztat.

Es ha a Roman Valer dr. törvényjavaslata mégis életbe lép, úgy mindazon iparosokat, akik

Szigoru utasítás a hátralékos autóadó behajtására

A napokban miniszteri rendelet jelent meg, amely utasítja a pénzügyi hatóságokat, hogy amennyiben az volna megállapítható, hogy nem történt meg az autók kincstári engedélyének negyedévi láttamozása, azonnal meg kell tenni a lépéseket a hátralékos adók behajtása iránt és alkalmazni kell a 8-ik szakaszban meghatározott bírságot.

Minden negyedévben az adófizetési határidő eltelte után utasítani kell az ellenőrző közegeket, hogy ellenőrizzék az engedélyeket és vegyék fel a kihágási jegyzőkönyveket azok ellen, akik az adót nem fizették be. Az adóbehajtási szerveket pedig utasítani kell arra, hogy haladéktalanul teljesítsék az adók behajtására vonatkozóan előírt törvényes formalitásokat.

Addig is, amíg az adók behajtása és a bírságnak kivétele és behajtása megtörténhetik, a 11-ik szakasz szerint be kell vonni az autólajdonosoktól a forgalmi és kincstári engedélyeket. Meg kell akadályozni őket abban, hogy az

legfeljebb 25 szakmunkást, vagy 50 lóerős gépet foglalkoztatnak, a törvény rendelkezései szerint kisiparosnak kell tekinteni és be kell tartani tagként a munkakamarába.

Igen ám, de ez az omnózus javaslat valahogy elmulasztotta az egyenes- és a forgalmi adóról, valamint a munkakamarák megszervezéséről szóló törvények minősítési rendelkezéseit hatályon kívül helyezni! S ennek a feledékenységek esetleg az lesz a súlyos következménye, hogy a 7 szakmunkásnál és az 5 lóerős gépnél nagyobb üzemmel dolgozó kisiparos az adótörvények értelmében már nem „kisiparos” s ennek következtében az iparkamara tagjává válik, viszont Roman dr. törvénytervezete szerint még kisiparos és viselnie kell ennek az új minősítésnek konzekvenciáit s azok között elsősorban a munkakamarai tagságot.

A kisipar hivatott szakmai képviselőinek a mástermészetű veszedelmeken kívül fel kell figyelniük Roman Valer dr. sebtében összeültött törvénytervezetének 100.-ik szakaszára is. Ha csak azt nem akarják, hogy a kisiparostársadalom egyszerre legyen tagja az iparkamarának és a munkakamarának, mindkét intézmény járulékaiknak terhével megnyomorítva!

autókat, vagy az autójárműveket forgalomba helyezzék, vagy tarítsák mindaddig, amíg az adót ki nem fizetik.

A visszaélések egyik leggyakoribb módja az, hogy az autólajdonosok rövid időre forgalmon kívül helyezik a járműveket és a 6-ik szakasz alapján az adó leszállítását kérik. Ennek ellenére azonban, habár a kincstári permitt bonyultották, továbbra is forgalomban tartják az autókat és ha valamilyen ellenőrzés alkalmával az ellenőrző közegek az engedély felmutatását kérik, azt válaszóikják, hogy otthon felejtették.

E visszaélés leküzdése céljából a rendelet előírja, hogy minden olyan alkalommal, amikor az autót kivonják a forgalomból és bemutatják a kincstári engedélyt, követelni kell azt is, hogy a forgalmi engedélyt is adják be. Forgalmi engedély nélkül ugyanis nehezebb az autókat forgalomban tartani, mert állandó ellenőrzés alatt állanak.

Sorozatos ellenőrzések várhatók a bélyegilletékek miatt

A pénzügyminisztérium speciális utasítása alapján járnak el az ellenőrzést eszközölő hatósági közegek.

Mit tartalmaz a speciális utasítás

A pénzügyminisztérium egész sereg utasítást küldött adóbeszedési közegeknek annak ellenőrzésére, hogy a különböző kereskedelmi és iparvállalatok eleget tesznek-e a különféle illetékek az adók fizetéséről szóló törvényes rendelkezéseknek. Az instrukciók alapján éppen a karácsonyi élenkebb üzleti forgalom idején időtrablió és zaklató ellenőrzések lesznek mindenfelé. A fontosabb utasítások egyrészét a következőkben közöljük:

A bankoknak és részvénytársaságoknak igazolniuk kell, hogy a folyószámlák után esedékes bélyegadót befizették-e. A vállalati bérlisták ellenőrzése alkalmával azt is kivizsgálják, hogy a cég kifizette-e minden egyes alkalmazott után a nyugtabélyegilletéket. A kereskedőktől és iparosoktól közvetlen fogják az üzleti könyvek bemutatását annak ellenőrzésére, hogy oldalanként az előírt bélyegilletéket lerótták-e. Ugyanekkor azt is megnézik, hogy a könyveket rendesen vezetik-e. Azok ellen, akiknek nincsenek könyveik, vagy nem vezettek be minden eladási és vásárlási tételt, kihágási jegyzőkönyvet fognak felvenni. Ezeket az 5 lejes bélyegeket a számladások is kötelesek fizetni a vendégnyilvántartó könyvek után. Tehát ezeket a kategóriákat is ellenőrizni fogják most.

A kiskereskedőktől, akik nem vezetnek könyveket, ha fogják kéri azokat a számlákat,

amelyekkel árut vásároltak. Ez is a nagykereskedők ellenőrzését szolgálja. A kisiparosok adójának megállapítása alkalmával a pénzügyi hatóságok azt is ellenőrzik majd, hogy ezek számbélyegszéri számlákat bocsátanak-e ki, kellően felbélyegezve.

HÖHENSTRASSE.

— Warum lachen S' denn so?
— Ich war eben auf der neuen Höhenstrasse.
— Da gibt's doch nichts zu lachen!
— O ja. Wenn ich, der ich tief im Schulden stack', ausgerechnet auf der Höhenstrasse über ein Mittel nachdenk', wie ich zu Geld kommen könnt!

KÉNYELEM.

Papucs és Papucsne autót akarnak vásárolni. Maga a főnök szolgálja ki őket.
— Uram, mondja Papucs urnak, — ezt a kocsi ajándom önnek. Ugy érszén magát benne, mint otthon.
Papucs ránéz a feleségére, aztán elfindorított orral kérdezi:
— Valami jobb nincs raktáron!

Kartellbe léptek a hazai szappangyárak, újabb tíz százalékkal drágul a szappan

Alig néhány hete, hogy a nyersanyagok 12 százalékos emelkedésére való tekintettel a romániai szappangyárak elhatározták, hogy 10 százalékkal emelik a szappanárakat. Ezzel az áremeléssel azonban a gyárak többsége nem volt megelégedve és ezért felvetették azt a tervet, hogy már a legközelebbi jövőben újabb tíz százalékos áremelést hajtanak végre. Így tehát néhány hét leforgása alatt a szappan ára 20 százalékos emelkedésen esne keresztül.

Ezt az újabb áremelést a szakkörök véleménye szerint csak kartell létesítése révén lehetne egyöntetűen végrehajtani. Ezért tárgyalások indultak meg a romániai szappangyárak kartelljének megkötése érdekében. Amint értesülünk, a tárgyaló gyárak között eddig felmerült nézeteltéréseket elsimitották és a megbeszélések előreláthatólag már a hét végén a kartell megalakításával befejeződnek.

Módosították a be nem épített telekrészek megadóztatási alapját

A semmitőszék törvénytelennek minősítette az egyenesadótörvény végrehajtási utasításának egyes rendelkezéseit, a pénzügyminisztérium új módszerhez folyamodott.

Az egyenesadótörvény végrehajtási utasítása ellen, amióta életbe lépett, sok panasz merült fel, hogy olyan intézkedéseket is tartalmaz, amelyek a törvényben magában nincsenek benne.

Többek között ez volt a helyzet a be nem épített telkek megadóztatásánál alapul szolgáló bérérték megállapítása kérdésében. A törvényben erről nincsen semmi, viszont a végrehajtási utasítás szerint ha az épület mellett olyan üres telek van, amelynek területe a 2000 négyzetmétert meghaladja, a telket külön meg kell adóztatni.

Konkrét esetből kifolyólag a semmitőszék törvénytelennek nyilvánította a végrehajtási utasításnak ezt a részét és kimondotta, hogy ez nem alkalmazható.

A semmitőszéki döntés alapján a pénzügyminisztérium olyan megoldást talált az épülettel aránytalan kiterjedésű szabad telkek megadóztatására, hogy az megfeleljen a törvény előírásai-

nak. Az ilyen telkeket ezentúl nem külön fogják megadóztatni, hanem megállapítják az épülettel együtt az egész telek bérértékét, abból levonják az épület bérértékét és a fennmaradó összeg lesz az egész telek bérértéke, amelyre az épülettel függetlenül külön adót fognak kivetni.

NYUGODJON MEG, KEDVES BARÁTOM!

Csintalan ur látogatást tesz a bolondokházában. Amint a kerten végigmegy, valaki feléje rohan és kiabál:

— Segítsen, kérem, segítsen, én üvegből vagyok és mindjárt eltörök.

Csintalan ur megsajnálja szegény embert, jóindulatul a vállára teszi a kezét és így szól:

— Nyugodjon meg, kedves barátom, maga egyáltalában nincs üvegből, maga egyszerűen csak bolond.

Meghalt Bozsák Mihály, a timisoarai Bozsák-Sodronyáru gyár alapítója.

Timisoara város iparostársadalmának egy a legszelebb körökben is ismert és népszerű tagja, Bozsák Mihály, nyolcvan esztendő korában meghalt. Bozsák Mihály 1879-ben alapította meg drótáru gyárát, amelyet szorgalmával és rátermettségével egyre nagyobb arányúvá fejlesztett. A sodronyáru gyár néhány esztendő előtt részvénytársasággá alakult át. Készítményei révén a gyár neve az egész országban ismerté vált, ami legnagyobb részben alapítójának érdeme, aki magas kora ellenére, az utóbbi években is állandóan élénken részt vett a gyár vezetésében. Tiszteletbeli és munkásainak mindenkor jóakarata barátja volt. Erdemeit felsőbb helyen is elismerték és kétszer is részesítették kitüntetésben.

Temetése óriási részvét mellett ment végbe.

KITUNO TANACS.

Egy vasúti fulkében ketten utaznak: egy sovány hölgy és egy kövér ur. A kövér ur rágyújt egy vastag szivarra, mire a sovány hölgy megszólal:

— Uram, engem a dohányzás beteggé tesz.
— Akkor én a nagysád helyében leszoknék róla, — feleli udvariasan a kövér ur.

Vegyük fel napidíjakat a munka-bírószág aradi iparos ülnökei.

Az aradi ipartestület a járásbírószág vezetőjének felhívása alapján tisztelettel értesíti mindazon iparosmestereket, akik mint delegáltak az arbitrázs bírószágnál működtek és az ezért járó napidíjakat nem vették fel, hogy azok felvételéért a vezetőjárásbíró hivatalában — a hivatalos órák alatt — sürgősen jelentkezzenek.

TITTA BETÉD.

Két apróság megy az uccán. Egy eltévedt kiscicát vesznek észre.

— Titukám, tituka... — mondja a kisebbik.
— Ne betéj olyan tunát, — oktatja a nagyobb, — mond ki tittán, hogy „matka”.

Bocsánatot kérünk mindazon vevőinktől, akik 1935. december 14-én d. u. 5 óra körül nem jöhettek be cégünkhez, vásárlásaikat elintézni, ugyanis kénytelenek voltunk a kiszolgálás zavartalan lebonyolítása érdekében üzletünket egy félóra lezárni.

Erre való tekintettel igen kérjük m. t. vevőinket, hogy vásárlásaikat lehetőleg a délelőtti órákban eszközöljék, mert szeretnénk elvükhöz hűek maradni s mindenkit előzetesen, megbízható, gyors kiszolgálásban részesíteni.

F. hó 16-tól kezdődőleg a vásárlás zavartalan lebonyolítása érdekében beállítottunk

2 pénztárt,

2 árukiadási asztalt,

1 külön megszervezett expedíciós osztályt és

45 fonyi begyakorolt kiszolgáló személyzetet,

hogy mindenkit gyorsan és jól szolgáljunk ki. Expedíciós osztályunk a legkisebb értékű bevásárlást is, egész nagy Arad területére azonnal, a megkívánt időpontra hazaküldi.

Azonkívül bevezettük a világvárosoktól jól bevált rendszert is, hogy egy külön tisztviselőnk bárkinek készséggel szolgál tanácsal, s bemutatja mindenkinek vásárlási kötelezettség nélkül hatalmas, dusan felszerelt áruaktárunkat, akik még nincsenek még tisztában avval, hogy mily ajándékot vegyenek kedveseiknek karácsonyra.

Végül ismételtül közöljük, hogy elismert olcsó áraink mellett is mindenki részesülhet abban a szerencsében, hogy bevásárlásait azon a napon eszközli, mikor is a

vételurat teljes egészében visszafizetjük!

Szeretnénk minden vevőnk a nálunk szokásos és elismert előzetes és gyors kiszolgálásban részesíteni. Tekintetbe véve az utolsó ünnep előtti hetet, igen kérjük m. t. vevőinket, hogy vásárlásait ne hagyja a legutolsó napokra, hanem igyekezzen azt minél előbb saját érdekében elvégezni.

Teljes tisztelettel:

SZABÓ ALBERT

üveg és porcellán nagyruház

Roman Valer alminiszter mondotta Oradean:

„Szükség van propagandámra, mert, mindenki ellenzi a törvénytervezetet“...

Nem vezeti bosszu vagy gyűlölet a kisebbségek ellen és nem akar semmit elvenni senkitől, csak a román paraszti tömegeket akarja az iparosításon át visszavezetni a városba.

„Rendet kell teremteni“...

Vasárnap délelőtt tartotta meg előadását Roman Valer munkaügyi alminiszter az új munkaügyi törvénytervezetről Oradean. Erre a népszerűsítésre — kezdte előadását a miniszter — annál is inkább szükség van, mert

minden oldalról mindenki ellenzi a törvényt.

— A munkás és a munkaadó közötti viszony állandóan elégedetlenségre és nyugtalanságra adott alkalmat és ezen senki sem akart segíteni. Romániában három különféle törvény szabályozta a munkalehetőségeket és kívánatos lett volna az egységesítés. Erre azonban nem akadt vállalkozó, mert ez a kísérlet nem jelentett volna választási sikert.

A miniszter ezután rátért a törvénytervezetre, amelynek egyrészt az vezette, hogy fokozza az ország gazdasági erejét, másrészt, hogy elősegítse a román iparosodást. A beszéd további során az alminiszter hangoztatta, hogy

nem vezeti bosszu vagy gyűlölet a kisebbségek ellen és nem akar semmit sem elvenni senkitől.

A békeszerződések kisebbségvédelmi paragrafusait is tiszteletben tartotta, hiszen maga a törvény nem ismer különbséget polgár és polgár között.

Ezen bevezetés után a miniszter kijelentette, hogy

„Az ipartestületek 17 éven át működtek, de most vége a paradicsomnak“...

Roman Valer alminiszter a beszéd következő részében az ipartestületek ellen beszélt. Megállapította, hogy az ipartestület a kisebbség fellegetése és ezért panaszkodott el Bethlen a parlamentben ezt a sérelmet is.

— A legérzékenyebb pontján érintettük a magyar iparosságát.

Az ipartestületek tizenhét éven át működtek, de most vége a paradicsomnak.

Ismét tapsorkán hangzott a padosorokból.

Ezután kitért az alminiszter a kereskedelemre, megállapítva, hogy a besszarábiai vagy más zsidók minden hozzáértés nélkül nyitnak üzlete-

a román paraszti tömegeket akarják az iparosításon át visszavezetni a városba.

Csak az a cél s ehhez saját országunkban jogunk van. A kisebbségi ipar nem engedi érvényesülni a román elemet és rendet kell teremteni. Akinek ez nem tetszik, az menjen panaszra a Népszövetséghez.

Ezután Roman Valer egyre élesebben támadta a magyar és zsidó ipart s az egykori magyar uralom románellenes politikáját.

— A kisebbségi ipart kényszeríteni kell arra, hogy román munkást és tanoncot alkalmazzon. Az örmény vállalkozó csak örményt, a görög csak görögöt, a bolgár csak bolgárt és a magyar csak magyart, a zsidó csak zsidót alkalmaz — kiáltja élesen a miniszter — és a román tanoncoknak házról-házra kell járniuk, hogy valahol felvesyék őket. A saját országunkban történik ez. S mindezekhez járul, hogy az idegen tőke, a svéd, a dán és belga vállalatok is csak magyar munkást alkalmaznak. A törvény egyes szakaszai kényszeríteni fogják az iparost, hogy román tanoncot alkalmazzon,

és ha három év alatt a tanoncot nem tanítja ki a kisebbségi iparos, akkor börtönbe zárják és megbüntetik

A beszédet itt percekig tartó taps zavarja meg.

ket és ipart. Kijelenti, hogy nem érinti a kereskedelem szabadságát, csak éppen lenyírja a beteges részeket és rendszabályt hoz be.

Az alminiszter ekkor ismét megállapította, hogy tervezetét minden oldalról támadják. A jobb oldal szerint a tervezet zsidó szabadságkömüves alkotás, a baloldal szerint fasiszta, a zsidók szerint antiszemita, a besszarábiaiak azt mondják, hogy regionális s mások, hogy kommunista. A kisebbségi sajtó sir, hogy a törvény létezésében sújtja a kisebbségi ipart és a román neylrvizsga ellen.

Végül Pamfil Seicarut a Curentul szerkesz-

tőjét támadja, kijelentve, hogy őt gúnyolja, de a gúnyolás és támadás ellenére a törvényt keresztülviszi, mert úgy érzi, ez nem politika, hanem nemzeti érdek.

A gyűlés hosszantartó tapssal ért véget, utána az alminiszter a Román Munkás Szövetség gyűlésén vett részt.

— December végéig láttamoztathatók a lakbérszerződések. Ismeretes, hogy a pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a lakbérleti szerződéseket az illeték leróvása végett be kell nyújtani a pénzügyigazgatóságokhoz. Már két ízben járt le a benyújtási terminus, amelyet most ismét meghosszabbítottak. A pénzügyminisztérium nagyfentosságu rendelte most érkezett az aradi kivetési pénzügyigazgatóságra s e rendelet értelmében a lakbérleti illeték áttamozásának határidejét december 31-ig meghosszabbították.

BOLDOGSÁG.

— Olyan boldog vagyok, hogy a világon semmit sem kívánok. Te is így vagy drágám?

— De Pista, hogy kérdezhetsz ilyent, egy héttel a születésnapom előtt?

— Aradi mérnök németországi tárgyalásai az Astra-gyár pótlása ügyében. Kenda János mérnök, aki legutóbb azzal a javaslattal fordult a városnak, hogy egy németországi vagon-gyárat telepítsen az Astra helyére, amely vállalkozik az itteni letelepülésre, u. abb beadvánnyal fordult a városnak s kérte, adjon felhatalmazást, hogy ő az előzetes, de természetesen kötelező erő híján lévő, tárgyalásokat a gyárvállalattal lebonyolítsa. A város a kért felhatalmazást megadta.

FELEDÉKENY HÖLGYIKE.

Pinty és Penty beszélgetnek:

— Hallottad, — mondja Pinty, — a Maure-tania 34 csomót vesz öránkent.

— Ajó, — feleli Penty, — mióta feledé, kény nősemmily...

— A pengő és a marka szabad forgalomba kerülnek. A Banca Nationala igazgatósága ülést tartott, amelyben az új deviza forgalmi rendszerrel kapcsolatban azt határozták, hogy egyelőre a német marka és a magyar pengő kerülnek szabad forgalomba a devizák közül. A pengő árfolyama magánfelek részére 29.34 lei lesz.

FOKLETLEN GYARTMAN!

Az újszülött sírása felveri a házat. Mami kétségbeesetten felsóhajt:

— O, ak tudnám, mit kezdjek ezzel a csöpp-séggel!

A kis Nusi indignálódva megcsóvál:

— Mi az, Mami? Hát a bátyussal nem kapd el használati utasítást?

— Adóvallomások benyújtása. A pénzügyminisztérium rendeletet küldött az összes pénzügyigazgatóságokhoz, amely szerint az összes magán- és közjogi személyek december 31-ig kötelesek az illeték egyenérték kivetése végett adóvallomást benyújtani a pénzügyigazgatóságokhoz, ebben a vallomásban részletesen fel kell tüntetni az ingatlan és ingó vagyont.

UNTERSCHIED.

— Was ist der Unterschied zwischen einem praktischen Arzt und einem Spezialisten?

— Ungefähr zwanzig Schilling.

KITUNÓ SZERSZAM.

Döcög elvitte a feleségét az orvoshoz, aki egy lázmérőt adott az asszonynak és megmagyarázta, hogy tegye azt a nyelve alá és tartsa becsukva a száját.

Döcög, akinek rettenetesen tetszik a dolog, odaszól az orvoshoz:

— Doktor ur, mibe kerül egy ilyen lázmérő?

Öntöm az összes magánjáró gépek részeit,

mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi géprészeket

saját modellem után vas-,
fém- és bronzöntés. Modellek készítése jutányos áron

MORZA vas- és fémöntőde

Arad—Sega, Strada Rea Silvia 9.

MERCUR-könyvvvel az alábbi cégeknek készpénzáron, felár nélkül vásárolhat hét havi hitelre.

Szentgyörgyi Emil

női divatruházában
ARAD, Neuman-palota.
Nagy választékban garantált
jóminőségű

divatcikkekben, női
és férfi szövetekben.
Szabott ár, pontos kiszolgálás!

Baranyi Ferenc
uri szabósága

ARAD,
STR. BRATIANU 15.

ISKOLAI ÍRÓSZERKEK.
IRODAI FELSZERELÉSEK,
RAJZ- és TECHNIKAI cikkek
NYOMTATVANYOK, stb.

**MAX MOLNÁR
ÉS TÁRSA**

Arad, színházzal szemben.

**Női kabátok,
retikülők**

nagy választéka!
Legújabb DIVATMODELLEK!

LYONE divatruház

ARAD, Neuman-palota.

ÉPULETFÁT,

deszkát, léceket, kerítésoszlopot, cse-
repet és az építkezéshez szükséges
összes anyagokat, valamint

asztalosáru

a legjutányosabb árak mellett

**STEINFELD
és HERSKOVITS**

fakereskedőknél, Arad, Calea
Radnei 56-60.

MALTRY MÁTYÁS
párisi női szabó

Készíti a legelegánsabb női toa-
letteket a legelőnyösebb áron!
ARAD, Str. Gen. Grigorescu 4.

**JACOBI
GYULA**
VIZSGÁZOTT
FOGÁSZ

ARAD, Str. Bucur 1. szám.
Rozsnyay-ház.

Olcso és kiváló minőségű
gyönyörű férfi-, női-
és gyermek

cipőket

legolcsóbban árusít

Mercur

Cipőáruház R. T.

Arad, Piaţa Avram Iancu 21.

Valódi norvég
hócipők!

**„HUNIA”
NŐI KALAP-
GYÁR**

Tulajdonos: DÁVID LAZAR.
Menyasszonyi koszorú-fátyol és
menyasszonyi csokor-különlegessé-
gek. — Női- és férfi kalapok fes-
tése és átalakítása, női kalapok a
legújabb modellek után, ugyiszintén
iskolai kalapok a legolcsóbban. —
Feltűnő olcsó árak!

Str. Metianu 4. Hunyadi-pal.

Fischer M.
üveg- és porcellán
nagyáruház

Szervicék, evőeszközök, lámpák, chi-
na ezüst úru óriási választékban.
Modern képeretezés és üvegezés.
Arad, Fehér Kereszt épület.

Szabolcsi Árpád

ARAD, Str. Metianu 6. szám.
Mindennemű

festékárak
legolcsóbb beszerzési forrása !!

Szeplők ellen

a legbiztosabb szer a „Minerva”
crém Kérjen próbadozot.
Kapható:

OMESCU

gyógyszertárban Arad, Bul.
Regina Maria 18.

REICH JOZSEF

ARAD, Piaţa Avram Iancu.
(Színház-épület.)

**SZÍNHÁZI
VERSENYBAZÁR**

Legolcsóbb beszerzési forrás!
GYERMEKKOCSIKBAN
óriási választék!

**Női és férfi
szöveteket**

az összes kelengyecikkek
FRIEDMANN és SCHWARTZ
divatruházában
Arad, Str. Metianu 4 Hunyadi-p.

**WEISZ ARNOLD
gyógyszertára**

ARAD, Piaţa Avram Iancu.
Az összes angol, francia, svájci,
hollandiai, osztrák és magyar
gyógyszerkülönlegességek raktára.
ELZA KÁMFORKREM az 1928.
évi párisi nemzetközi kiállításon
nagy aranyéremmel és díszoklevél-
lél kitüntetve.

**Szemüvegek
fényképezőgépek
felőcikk**

Amatőr felvételek kidolgozása leg-
jobbán és legolcsóbban!

OPTICUM

Kun István
ARAD, Bul. Reg. Maria 18. sz.

Hegedüs Gyula
Arad, Bul. Regina Maria 20.

Gyermekkoscsik
gyermekszekerek, gramofonok, leme-
zek, hegedűk, harmonikák, játé-
árak, bördészni, női retikülök, er-
nyők, utazási cikkek, acélárak, is-
kolatáskák, sétabotok és sok fel
nem sorolható más cikk rendki-
vül nagy választékban.

Schw art Árpád

műszerész és villanyszerelő
ARAD, Str. Brancovici 3. szám.

**Rádiókészülékek,
csillárok**
a legjobb gyártmányú varrógé-
pek, kerekparok, gramofonleme-
zek olcsón beszerezhetők
Szakszerű javítóműhely.

Allandóan nagy választék
férfi-, fiu- és gyermek

cipőkben
Legolcsóbb ár, saját munka!

**Czernóczy
Mihály**

ARAD, Str. Eminescu 20-22.

**WOLLMANN
EMIL
FOGÁSZ**

Fogászati műterem:
ARAD, Piaţa Catedralei 6. sz.

Speciális
butor
nappali és
kombinált
szoba

Reinhart
Fülöp butorgyár
ARAD, Str. Horia 2.
Városházával szemben.

Kalmár József
cégnél Arad, Str. Brauanu

**Rádió,
bicikli,
csillár**
jutányos áron szerezhetők be!!

**Stojkovits
József**
fényképezési
műterem

ARAD, Piaţa Avram Iancu 16.
Művészi kivitelű gyermekfelvéte-
lek. — Speciális fényképnagyítások

**MUZZAY
JÓZSEF**
Arad és vidéke legnagyobb

**férfi, fiu és gyer-
mekruhatelepe**

Színházzal szemben.
Bőrkaft, bekecs, bunda, öltöny
felöltő, trench-coat kabátkülön-
legességek.

**DEIN
PAULA**

női kalapszalón
ARAD, Str. Brauanu 9. szám.

Pollák Imre

ARAD, Str. Metianu 14. szám.
ékszerek dusan felszerelt raktára.
A legkitűnőbb svájci zseb- és fa-
liórák. Feltűnő olcsó árak! Tört
aranyat és ezüstöt veszek vagy
újra átcserelek. — Speciális óra-
javító műhely.

CZERNÓCZKY IMRE

cipőüzlete kész és mérték után!
**cipők legjobb
beszerzési forrása!**
ARAD, Str. Mărăşeşti 4. szám

Erdős István

ARAD, Str. Metianu 4. szám.

Harisnyák,

csipkék, sálak, keztük, selyem-
combinék, reformnadrágok, kötött,
szövött, valamint rövidárú nagy
választékban!

Pontos, figyelmes kiszolgálás!

Nászájándékok alkalmi ajándékok

legjobb beszerzési forrása

KUN JÓZSEF

ékszerész

ARAD, Bul. Reg. Maria.

Ekszerkészítés és átalakítás saját
műhelyemben.

„SYLVIA“

SALON

női toalettjei

a legdivatosabbak és
legelegánsabbak!

ARAD, Str. Bucur 4. szám.

Engelhardt Ferenc

szűcsnei

Szőrmebundák állandó nagy raktá-
ra. Vállalja mindennemű szőrme-
munkák javítását és átalakítását.

ARAD, Str. Eminescu 1. szám.

Vadászkürt szálló épület.

Popper Ignác

ARAD, Str. Metianu 2. szám.

Harisnyák, keztük,

szuetterek, sálak, férfi- és női in-
gek, kombinék, zsebkendők, nad-
rágtartók, sapkák, nyakkendők, al-
sónadrágok, téli- és nyári trikók,
gyermekkelengye, csipkék, túllók,
szalagok, himzések, gombok, csat-
tok, retikülök. — Legolesőbb és
legjobb beszerzési forrás!

„CHIC“ uridivat

Arad, Bul. Regina Maria 22.

Férfidivat- különlegességek

a legnagyobb választékban !!!

HALMOS GYULA

Fogászati műterem:

ARAD, Calea Banatului 2. sz.
Dr. Keppich ház.

Nagy Géza

fényképészeti műterme

Bul. Reg. Maria 8. Tel. 922

Gyermekek és felnőttek művészi ki-
vitei fényképei a tagok részére
méréselt áron készülnek.

Műterem megyeházzal szemben.

Nagy Imre

női divattermében

készülnek a leg- ujabb újdonságok

ARAD, Str. Eminescu 2. szám.

APOLLO

illatszerfár

ARAD, Str. Eminescu 4. szám.

Mindennemű illatszer, szappan,
fogkrém és egyéb különlegességek
dus lerakata. Olcsó árak!

Hospodár

fest, tisztít

ARAD.

Uzlet: Str. Eminescu 3.

Gyártelep: Str. Stroescu 13.

Férfiszövet

különlegességek

és bélésárú

a legnagyobb választékban

Vajda és Czégka

ARAD, Str. Eminescu 15.

Kötöttáru, harisnya

és keztükülön-

legességek

Lőwingernél,

Arad, Bul. Reg. Maria 18.

Hirdessen

az

Az Iparosban

**Ha még nem tagja a Mercurnak, jelentkezék az Aradi Iparosok
Hitelszövetkezetében. Arad, Bratianu ucca 13.**

Tizenöt százalékkal több adót kell fizetniük a nem román könyvelésű cégeknek

Költségtöbblet címen vetette ki az adótöbbletet a pénzügyminiszter.

Annak idején nagy meglepetést keltett és
élenk tiltakozásra adott alkalmat az egyenesadó-
törvény módosítása, amellyel a pénzügyminiszter-
ium azt az újítást vezette be, hogy azokra a vál-
latokra, amelyek üzleti könyveiket és levelezésü-
ket nem román nyelven vezetik, külön adóptéklót
fog kivetni, még pedig azon a címen, hogy az
„idegen” nyelven vezetett könyvek és levelezések
ellenőrzésére külön szakszemélyzetet kell a kinc-
stárnak igénybe venni és az ezzel járó költségeket
az adófizető vállára kénytelen áhítani.

Ezt a rendelkezést eddig nem alkalmazta a
pénzügyminiszterium és amint kiderült, csak az-

ért késett vele, mert amíg a vállalatok megadó-
tatási munkálatai nem fejeződtek be, nem tudhat-
ta, mennyi költségtöbbletet jelentett a kincstár-
nak a nem románnyelvű üzleti könyvek és levelezés
ellenőrzése. Most azonban a miniszterium már
birtokában van ezen munkálatoknak és a velük
kapcsolatban felmerült költségek kimutatásának.
Ezen az alapon a miniszterium úgy döntött, hogy
a szóbanforgó vállalatok a végleges kereseti adó
12 százalékát kötelesek költségmegtérítés címen
megfizetni.

A vonatkozó rendelet a hétfő délutáni Hiva-
talos Lapban jelent meg.

kincstár jövedelmét, ha a számos visszaélést meg-
lehetne akadályozni.

A kincstár állítólag ilyen módon csak az adók
harmadik részét tudja behajtani.

A helyzetet tekintve, helyénvaló volna az adók és
illetékek általános leszállítása, amit az összes ked-
vezmények felfüggesztése előzne meg. Erre vonat-
kozólag máris folytatnak tanulmányokat, ame-
lyeknek eredményét talán már a következő költ-
ségvetési évben gyakorlatilag is érvényesítik.

Az első eredmény az, hogy a külföldi tőkének
nyújtott eddigi adókedvezményeket megszü-
ntetik.

Az erre vonatkozó miniszteri rendeletet a közeli
napokban kiadják.

KÖNNYELMŰ IGÉRET.

Mazsola ur haldoklik. Feleségének, aki az
ágya szélén ül, panaszosan mondja:

— Meglátod, Mácsi, reggelre meghalok.

— Csak ne bocsátkozz jóslatokba, fiam, —
mondja szemrehányó hangon az asszony. — Ta-
valy egy karkötő-órát ígértél nekem és abból se
lett semmi.

SZETFRÖCCSENT MÓKA.

A leánygimnázium hetedik bé osztálya össze-
esküvést szö „Néző”, a szigorú német tanár ellen.
Leontik vízzel a tanár ur székét, hogy aztán majd
nagy hecc legyen. „Néző” azonban észre veszi a
merényletet és mielőtt leülne, így szól:

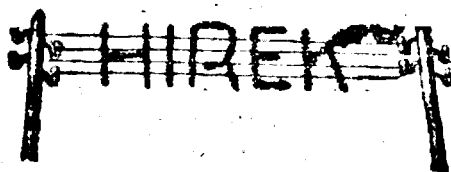
— Kérem, lányok, melyikük ült itt előbb ezen
a széken?

Az adókedvezmények megszorítását, sőt megszüntetését tervezi a pénzügyminiszterium

A pénzügyminiszterium az adókedvezmények
megszorítását, illetve teljes megszüntetését terve-
zi. Az adózásra vonatkozó különböző törvények
számos szakaszt tartalmaznak, amelyek adókedvez-
ményre, vagy adóelengedésre vonatkoznak és a
legtöbb esetben károsodást jelentenek a kincstár
számára. Egyrészt megnehezítik az adókivetés
munkáját, másrészt módot nyújtanak, hogy ezek-
nek a kedvezményeknek a kereteit tetszés szerint
kitágítsák.

Az egyenes adók kiszámításánál azok a gaz-
dák tarthatnak igényt kedvezményre, akiknek ga-
bonáját a jégeső tönkre tette. Ezt a kedvezményt
követelték azok is, akiknek vetését a szárazság
pusztította el. Ezenél azonban az ellenőrzés szin-
te lehetetlen.

A kulturális intézmények és rendezések, va-
lamint a jótékony egyesületek részére megszünte-
tendő adókedvezmények is jelentősen emelnék a

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej, iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetési költségvetésméretenként 4 lej. Éves kiadásoknál árendadíjmentes.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon.

— Leszállítják a forgalmi adó új középértékeit. A Hivatalos Lap december 1-i száma tartalmazza a forgalmi adó alapjául szolgáló lei középértékeket, melyek számos cikknel a tényleges értéknél jóval magasabb összeget állapítanak meg, úgyhogy az érdekeltek körében nagy elkeseredést váltottak ki. A Kamarák Szövetségének közbe lépése a kormány elhatározta, hogy az új tarifát revízió alá veszi. Ez a munka még e hét folyamán megtörténik s az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ezzel kapcsolatban felhívja mindazokat, akik úgy találták, hogy a tarifában valamely árucikk értéke túlzott magasságban van megállapítva, hogy adatokkal alátámasztott megjegyzéseiket okvetlenül még ma délelőtt hozzák a Kamara tudomására, mert a revíziós bizottság holnap már megkezdí munkálatait s így a később beérkező panaszok már nem lesznek figyelembe vehetők.

NE TÖRÖDJÖN VELE RÓZÁCSKA!

Süberglanz Samu a hitközség legújabb gavalérja. A purimbálon táncra kéri a hitközségi elnök leányát, aki csodálkozva kérdi:

— Mi az, Samu, maga keztyű nélkül akar velem táncolni?

— Ne törődjön vele, Rózácska, — nyugtatja meg Samu, — hisz utána megmoshatom a kezemet.

Tanít a mester

Írta: MÓRICZ ZSIGMOND

Az öreg kőmíves felegyenesedik a fal mellett. Nem szeret így lehajolva dolgozni. Most még csak ép az alapfalat rakták meg. Mig a vájásban voltak, oda se ment. Faragta a köveket a föld színe feletti sorokhoz. De ezeket már neki kell lerakni, hogy rendesen induljon a munka.

De mindentalan felegyenesedik s a kézbeadó napszámosra rászól:

— Csak te soha meg ne állj. Te csak mindig arra vigyázz, hogy a kőmíveseknek kérti ne kelljen.

Mindenki dolgozik. Gyönyörű az idő.

Megint felegyenesedik.

— Veled mi van, András. Meg ne utáld azt a maltert. Ha soká babrálsz benne, még hajszálat találsz. Csapd oda sebesen és ha egy követ letezel, az többet meg ne mozduljon.

Újra csak megáll néhány kő után.

— Mert úgy jársz, mint a pesti kőmíves. Hajszálat lelt a malterbe és úgy megiszonyodott tőle, hogy azt mondta: én többet ilyen csunya mesterséggel nem foglalkozok.

Egy kicsit várt.

— El is ment szemetesekocsinak.

Felemelt egy nagy követ, megforgatta, megfaragta, beállította, akkor plajbásszal megvonaglasta, hogy mit kell róla lefaragni, kivette, ledirbította a nagy ormóttan kőmíveskalapáccsal s visszatette.

Odajött a gazda, az építetők.

Ránéz.

— Jó vón már megint egy kis eső.

A gazda nem szól. Nagy hasa van, nehezen szólal meg. Akkor azt mondja:

— Aszár előbb csak gyűjtsük fel a szénát.

A kőmíves hallgat. Körülnéz a kerten. Egy kis fű van ott, azt kaszálták meg éppen ma reggel.

— Ujabb rendelet a monopol-szesz és pálinka elárúsításáról. A monopolvezérgazgatóságának a monopolszesz és pálinka kötelező tartásáról kiadott rendelkezése sok félreértésre adott alkalmat. Eredetileg úgy szölt a rendelet, hogy a városokban 5000, a falvakban pedig 2000 lei értékben kötelesek az italmérők monopolpálinkát, vagy monopolszeszt tartani. Ezt a rendelkezést egy újabb kiadott rendelettel odamódosították, — amint az aradi pénzügyigazgatóság szeszügyi osztálya közli, — hogy a mai naptól kezdve úgy a városokban, mint a falvakban az italmérési illeték egy negyedrészenek értékében kötelező a monopol-szesz és rachiu de monopol (pálinka) tartása.

SAKSZERU MAGYARAZAT.

— Mik azok a fekete pontok a falon? — kérdezi egy vidéki szállodában egy vendég a lohn-dinertől.

— Tessék csak rájuk ütni — mondja a lohn-diner. Ha elrepülnek, legyenek, ha ott maradnak, poloskák.

— Forgalmi adó a nyersbőr után. Az aradi pénzügyigazgatóság forgalmiadó ügyosztálya közli, hogy november elsejétől kezdve a nyersbőrök eladása után is forgalmi adót kell fizetni. Ez az adó három százalékos. Mindazon hentesek tehát, akik speciális regiszterrel rendelkeznek, fenti dátumig visszamenőleg kötelesek egy rovatot beállítani a regiszterbe, amelybe bevezetik az eladott nyersbőr eladási árát s ez után kötelesek kifizetni a forgalmi adót. Azok a hentesek, akiknek nincs regiszterük, vagyis nyersbőr után nem voltak forgalmi adó fizetésére kötelezettek, váltsák ki a regisztert és abban az esetben, ha nyersbőr eladással is foglalkoznak, ebbe a regiszterbe vezessék be az eladott nyersbőr árát, amely után lerójják a három százalékos forgalmi adót.

NAIV HIVŐ.

Kohn bemegy a kóser étterembe és ebédel. Mikor már a husnál tart, odahívja a pincért.

— Nézze Lajos, milyen piszkos ez az abrosz.

— Na, — mondja a pincér, — azt hiszi tán,

Kohn ur, hogy csak maga törülki bele a száját?

— Rendben van?... Hát akkor várhatunk egy pár napot az esővel... Pedig szokott ilyenkor jönni egy kis esőcske. Mikor a herét kassza.

Újra tovább dolgozik. A gazda hűségesen szivarozik s nézi a munkát. Minden követ meg néz. Mindeniket úgy nézi, hogy nem tesznek-e valami rosszat a kőmívesek. Hogy nem roztanak-e el valamit. Nem ismeri a munkát, de azt tudja, hogy ezeknek az eszén nem lehet enigazodni. Résen kell lenni.

A mester újra felegyenesedik.

— E meg házasodik, ez az András.

A kőmívesek fölnevetnek egy kicsit. Nehéz a követ emelni, rakni. Nem igen van kedve senkinek nevetni. De erre fölnevetnek s megállanak.

— Öngyilkosjelölt, — mondja a mester.

— Csak maga ne beszéljen, maga is meg-tette.

— Nem tudtam, mit tettem. Most már tudom. Ma?... Ma nem venném el.

Mindenki nevet. A kőmíves felesége persze ma már öregasszony. Da harminchat évvel ezelőt belső szobalány volt a méltóságos uraknál. Szép lány volt. Kackiás lány volt. Kertész lánya volt. Hát ma persze öregasszony.

— Mikor én házasodtam, — mondja a gazda. — Megvolt a nagy esküvő. Este meg a nagy lakodalom... A vacsorán a pap beszédet mondott. El kezdett oyanokat mondani, hogy: a házasságban nemcsak öröm van, nemcsak színméz... Jönnek a nézeteltérések és a viták és az elkeseredések... Majd megvertem...

— Minek mond ilyen csúnyákat.

— Nem vót addig mi köztünk nézeteltérés...

— Hallod, András.

— El akarnak ijesztetni, — mondja panaszosan a vaskos kis legény.

— Ki lesz a násznagy? — kérde a gazda.

— A keresztapa, — szól a mester.

Senki se szól. Erre ő folytatja.

— Tetasik emlékezni a Rónai Janira? Meg-

VOR GERICHT.

— Das ist nun der vierte Mann, den Sie heute mit Ihrem Wagen überfahren haben!

— Pardon, Herr Richter, der dritte — einen habe ich zweimal überfahren!

Aradi Iparosok Temetkezés Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a lucrarilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt in relatia cu comunitate lor, sa acuite restanta in marea lor propiu, fundata in conformitatea §-ului 14 si 15 din statutele cautatea lor de memorie respira adomale, adica daca membru decedat, a incepe timp, au se poate acorda ajutorul Cotizati une sunt scade dupa urmatorii membr decedati:

Az aradi iparosok temetkezési Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozást járulékalakul halálukban vannak, saját erővel a csoport tagjainak 14. és 15. cikk értelmében tagsági joguk automatice megazulna, az ha a tag korben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa „A” csoportban 877. Sot. lui. Anton Weisberger Antalné.

In Grupa „B” csoportban 885. Kókényessy Géza. 886. Vad. lui. Mihail Piroso Mihályné.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálcsapot Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a lucrarilor din Arad de Binefacere din Arad prin aceasta comunitate cu asociati, ca comunitate de deces sunt scade dupa numarul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálcsapot Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport tagjait, hogy a halálozást járulékok a következő sorozamokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban Mihail Dubestean Mihály 800.

In Grupa II. csoportban Vád. lui. Sigismund Meiszner Sigismund 894.

halt már, de husz évvel ezelőtt, mikor a nagy házat építettük, dolgozott az itt egy pár helyig. Mikor annak a lánya férhe ment, e ment ehaz a Laki Zsigához, hogy jöjjön el násznagnak... De fertelmes csunya idő vót... — Hova megyünk?... A másik faluba... Kocsin?... Nem, gyalog... Hát mer nem a keresztapát hívjak?... Arnak kutyakötelessége elmenni... Eregy el hozzá, mondd meg neki, hogy neki kutyakötelessége elmenni násznagnak... Így kitanította a Rónai Jani el is ment Békáshoz; a meg szegény ember volt, hát tisztesség vót neki, hogy elhívták násznagnak... El is ment... Zimankós idő vót... Térdig jártak a hóba... De megtette szívesen. Mikor aztán visszatértek a menyasszonnyal, hát azt mondja a fiatalasszony neki itt a falu szélén: mer a lány keresztapja vót, hogy: köszönjük a szíves segit, keresztapám, most már magára nincs tovább szükség... —

Nagyot nevettek mindnyájan. A kőmívesek is, a gazda is, a mester is. Ilyen a szegény ember lakodalma.

— Egen, de, — folytatja a mester, — akkorára már a násznagy felesége elvitte a lakodalmas házhoz a sok ajándékot. A tyukot meg a kalácsot.

— Nem ment el visszakérni az asszony?

— Nem. Úk mentek el utána, hogy gyűjjenek, keresztanyám.

— Eszretértek.

— Persze. Nem is számítottak ilyen nagy galanériára.

A gazda jót nevetett, aztán továbbestált. Ott hagyta őket. Napszámba vannak nála a kőmívesek. Hát ha napszámba vannak, dőgozzanak, ne meséljenek napszámba.

Mikor a gazda elment, a mester odakacsított a legényeire.

Értették egymást. Nem kell az építésnél gazda.

— No, te öngyilkosjelölt, hát csapd azt a maltert.